

**A közlekedési szabályszegések szankciórendszere, különös tekintettel a
szabálysértési szankciókra**

Szerző: dr. Kocsis Eszter

Budapest 2021

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék.....	1
Bevezetés.....	2
I. A szabálysértés fogalma	3
II. A szabálysértési szankciók szabályozásának áttekintése.....	5
III. A közlekedési szabályszegések elbírálásában bekövetkezett változások	8
III.1. Az objektív felelősség intézménye.....	8
IV. A szabálysértési szankciórendszer	11
IV.1. Szabálysértési büntetések.....	11
IV.1.1. Szabálysértési elzárás.....	11
IV.1.2. Közérdekű munka büntetés	17
IV.1.3. Pénzbírság	21
IV.1.3.1. Helyszíni bírság.....	27
IV.2. Szabálysértési intézkedések	31
IV.2.1. Figyelmeztetés.....	31
IV.2.2. Járművezetéstől eltiltás	33
V. A közlekedési szabályszegők bírságolása	37
VI. A közigazgatási bírság szabályozása az 1988. évi I. törvényben.....	38
VII. Szándékos és gondatlan elkövetés	46 ^[L] _[SEP]
VIII. Halmazat kérdése szabálysértések esetén, a büntetés kiszabása halmazat esetén	49
IX. Ismételt elkövetés és a büntetés kiszabása a "visszaesők" esetében	51 ^[L] _[SEP]
Zárszó	53
Felhasznált irodalom és jogszabályok jegyzéke:.....	54

Bevezetés

Cikkem témaválasztásában 11 éves bírósági titkárságom alatt szerzett gyakorlati tapasztalatom és a jogalkalmazásban előforduló értelmezési különbségek sarkalltak. Munkám során szabálysértések széles repertoárjával találkoztam, de többségében közlekedési szabálysértésekkel foglalkozom. Ezen időszak alatt különféle elkövető típusokat, eltérő elkövetési módokat láttam, melyek a bíróság részéről más és más szabálysértési szankciókat igényeltek, legyenek azok tárgyaláson kívüli, vagy bíróság elé állításos ügyek. A szabálysértési törvényben meghatározott szankciókat minden napi munkám során nemcsak alkalmazom, de azok gyakorlati problémáival is találkozom. A társszervekkel is napi kapcsolatban vagyok, akik egyrészt az előkészítő eljárással, másrészt pedig a bíróságok által kiszabott szankciók végrehajtásával foglalkoznak. Az ő visszajelzésük és az általuk felvetett problémák is azt jelzik, hogy a szabálysértési törvény értelmezése és a rendelkezéseinek alkalmazása a jogalkalmazók számára nem egyszerű, mert számos értelmezési problémával találkozhatunk, melyekre többségében a bírói gyakorlat nyújt megoldást, és alakítja ki az alkalmazandó joggyakorlatot.

I. A szabálysértés fogalma

Szabálysértés az a jogellenes cselekmény – tevékenység vagy mulasztás –, melyet a „nulla poena sine lege” elve értelmében meghatározott jogforrások szabálysértésnek nyilvánítanak és elkövetőit a törvényben meghatározott joghátránnyal (szabálysértési büntetések és intézkedések, egyéb hátrányos jogkövetkezmények) fenyegetik.

A szabálysértéssé nyilvánítás alapvetően kétféle módon történhet: vagy maga a szabálysértési jogszabály vagy más – a tényállást kitöltő – jogszabályok határozzák meg a büntetendő magatartást (az ún. kerettényállásoknál).

A tényállásszerűség objektív kategória, mely azt fejezi ki, hogy az adott emberi magatartás maradéktalanul kimeríti-e a szabálysértési jogszabályokban meghatározott tényállás elemeit. Nem állapítható meg azonban szabálysértés, ha a cselekmény bűncselekményt valósít meg.

A tényállásszerűség megállapítása után kerül sor a jogellenesség vizsgálatára: valójában sért vagy veszélyeztet jogvédett érdeket, ún. jogtárgyat a tényállásszerű magatartás, valamint az adott esetben nincs olyan körülmény – büntethetőséget kizáró, illetve megszüntető ok –, mely a cselekmény büntetést érdemlőségét érinti.

Szabálysértés-szabályszegés elhatárolása:

Ami a megtévesztő terminológiát illeti, nem összetévesztendő a szabálysértés a szabályszegéssel. A szabálysértés, mint jogi „szakszó” egyértelműen és összetéveszthetetlenül utal az alkalmazandó jogszabályra, azaz a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvényre (a továbbiakban: Szabs.tv.).

Ezzel szemben a szabályszegés a Közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvényben (a továbbiakban: Kkt.), valamint a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendeletben (továbbiakban: KRESZ) foglalt szabályok „megszegését” jelenti.

A szabálysértés fogalmának alakulása 1968-tól napjainkig:

A szabálysértésekről szóló 1968. évi I. törvény bevezetője olyan jogellenes cselekményekről szólt, amelyek a társadalomra csekély fokban veszélyesek.

Az 1999. évi LXIX. törvény (a továbbiakban: Sztv.) célja ugyanakkor az volt, hogy gyors és eredményes fellépést biztosítson azokkal a jogsértő magatartásokkal szemben, melyek a bűncselekményekhez képest enyhébb fokban sértik vagy veszélyeztetik a társadalom általánosan elfogadott együttélési normáit, akadályozzák vagy zavarják a közigazgatás működését, illetve meghatározott tevékenység vagy foglalkozás gyakorlására vonatkozó jogszabályokba ütköznek.

E korábbi két törvénnyel szemben a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) preambuluma a társadalmi együttélés általánosan elfogadott szabályait sértő vagy veszélyeztető, a bűncselekményként történő büntetni rendeléshez szükséges kockázatokkal és veszélyességgel azonban nem rendelkező kriminális cselekményekről beszél.

Tehát ha összevetjük a meghatározásokat, akkor megállapíthatjuk, hogy a Szabs. tv. leszűkítette a szabálysértés fogalmi körét az ún. kriminális cselekményekre. Ezen felül még vissza is tért a régi Btk-ban (1978. évi IV. tv.) meghatározott bűncselekmény-fogalomhoz.

A Szabs. tv. lemondott tehát a közigazgatási jogi szankcionálást igazoló jogtárgyi különbségről, azaz arról, hogy a bűncselekményeknél enyhébbnek minősített jogsértések közötti különbségre tekintettel többféle szankcionálási, illetve eljárási rendet vezessen be.

A cselekményfogalom átalakulása a Szabs. tv.-ben nem érintette azonban annak dogmatikai alapjait, ahol legalább három feltételnek kell egyszerre fennállnia: a társadalomra veszélyességnek, a jogellenességnek és a tényállásszerűségnek.

II. A szabálysértési szankciók szabályozásának áttekintése

Az 1968. évi I. törvény bevezette a dualista rendszert, melynek értelmében büntetésekre és intézkedésekre osztotta az alkalmazható szankciókat. A kódex sajátossága az, hogy szabálysértésnek nyilvánított minden olyan kevésbé súlyos, a társadalomra nézve veszélyes magatartásokat is, amelyeket maga a jogalkotó büntetni rendelt. A büntetés középpontjában a pénzbírság kapott nagyobb szerepet, míg az elzárás kevésbé volt jellemző, azaz csak kivételes esetekben volt alkalmazandó.

2000. március 1-jén lépett hatályba az 1999. évi LXIX. törvény (a továbbiakban: Sztv.).

„E törvény célja, hogy gyors és eredményes fellépést biztosítson azokkal a jogsértő magatartásokkal szemben, melyek a bűncselekményekhez képest enyhébb fokban sértik vagy veszélyeztetik a társadalom általánosan elfogadott együttélési normáit, akadályozzák vagy zavarják a közigazgatás működését, illetve meghatározott tevékenység vagy foglalkozás gyakorlására vonatkozó jogszabályokba ütköznek. E célok megvalósítása érdekében a törvény meghatározza a szabálysértések elkövetése miatt alkalmazható joghátrányokat, e cselekmények elbírálásának rendjét, s ennek keretében azt a jogot, hogy az érintettek az e törvényben meghatározott feltételek mellett bírósághoz fordulhatnak.”¹

Az Sztv. szankciórendszere dualista jellegű volt: büntetésként az elzárást és a pénzbírságot, intézkedésként pedig a járművezetéstől való eltiltást, az elkobzást, a kiutasítást és a figyelmeztetést szabályozta.² „Elzárás mellett nem alkalmazható pénzbírság, figyelmeztetés, járművezetéstől való eltiltás, azonban elkobzásnak, kitiltásnak és kiutasításnak helye van. Pénzbírság mellett a figyelmeztetés kivételével valamennyi intézkedés alkalmazható.” E törvény kiemelkedő jelentőséggel bírt, ugyanis 12 évig volt hatályban Magyarországon. Ezt követően 2012. április 15. napján megszületett a Szabs. tv.

Az új Szabs. tv. egyik legnagyobb újdonsága volt, hogy radikálisan kettéválasztotta a büntetőjog „alatti” jogsértési kört, vagyis megtartotta az úgynevezett kriminális tényállásokat, míg a közigazgatás-ellenes cselekményeket „átadta” önkormányzati szabályozásra, amelyekből lettek a közösségi együttélés alapvető szabályait sértő magatartások. Ennek köszönhetően az új törvény kizárta a kettős szankcionálás veszélyét, amikor kimondta, hogy nem állapítható meg szabálysértés, ha a tevékenységre vagy mulasztásra törvény vagy kormányrendelet közigazgatási bírság alkalmazását rendeli el.

¹ 1999. évi LXIX. törvény (Sztv.)

² Jacsó Judit-Sántha Ferenc: Általános büntetőjog - 27. o.

A jogterület „büntetőjogiasodását” tükrözi az is, hogy jelentősen átalakult az addig ismert szankciórendszer. A büntetések köre kibővült háromra, hiszen megjelent a közérdekű munka, mint kiszabható szankció, amely eddig csak a végrehajtás egyik eszközeként volt ismert. A közérdekű munka vállalása önként történik, vagyis az elkövető bármikor dönthet úgy, hogy nem folytatja a közérdekű munkát, így ekkor a maradék időtartam alapján elzárásra való átváltoztatásra kerül sor, melynek során 6 órányi közérdekű munka egy napi elzárásnak felel meg. A közérdekű munka maximális mértéke 180 óra, így 6 órás napi tartalommal számolva maximum 30 nap közérdekű munkát jelent. Szigorítást jelent, hogy a büntetések és intézkedések – néhány kivétellel – egymás mellett is kiszabhatóak. A Szabs. tv. alapján tehát pénzbírság kiszabására akkor is lehetőség van, ha a bíróság az eljárás alá vont személyt elzárással vagy közérdekű munkával sújtja. Egyetlen korlátja van az „egymásmellettiességnek”, hogy elzárás és közérdekű munka egymás mellett nem szabható ki, ugyanis ez kivitelezhetetlen. Tulajdonképpen a legszélsőségesebb esetben is akár egyszerre két büntetés (szabálysértési elzárás és pénzbírság vagy pénzbírság és közérdekű munka) és egyszerre három intézkedés (járművezetéstől eltiltás, elkobzás és kitiltás) is kiszabható. A pénzbírság mértéke is megváltozott, hiszen a jogalkotó a pénzbírság generális minimumát 3.000 forintról 5.000 forintra emelte, generális maximumát pedig szabálysértési elzárással nem sújtható szabálysértéseknél 150.000 forintban határozta meg, azzal sújthatóaknál pedig 300.000 forintban állapította meg. Lényegesen átalakult a helyszíni bírságolás rendszere.

Az 1968. évi Sztv. szerint a helyszíni bírságot a szabálysértések tetten ért elkövetőivel szemben lehetett alkalmazni, amelynek a legalacsonyabb összege a törvény szerint 10 forint, míg legmagasabb összege 100 forint volt, ezzel szemben a Szabs. tv. módosította az összeget, miszerint a helyszíni bírság generális minimuma 5.000 forint, generális maximuma pedig 50.000 forint, ismételt elkövetés esetén pedig akár 70.000 forint helyszíni bírság is kiszabható. A helyszíni bírságolás hatékonysága abban mutatkozott meg évtizedek óta, hogy az elkövetés és a szankcionálás egy időben történt meg. „Megjelenik továbbá az ún. fixbírság intézménye is, mely tulajdonképpen a helyszíni bírság kötelezően alkalmazandó mértéke, és ennek kétszeres összege megegyezik a szabálysértési eljárásban kiszabott összeggel.”

Változatlanul megmaradt a szankciók leg súlyosabb formája az elzárás, amely csak és kizárólag a bíróság által alkalmazható, maximum 60 napig terjedő elzárás, amely továbbra is két formában lehetséges a jelenlegi Szabs. tv. szerint: mint önálló büntetési nem, és mint helyettesítő elzárás (a pénzbírság/helyszíni bírság meg nem fizetése, valamint a közérdekű munka nem teljesítése esetén).

Korábban nem volt egységes az átváltoztatás, hiszen a régi Sztv., azaz az 1999. évi LXIX. törvény 17. § (5) bekezdése szerint az elzárásra történő átváltoztatás során ezer forinttól

háromezer forintig terjedő összeg helyett egynapi elzárást kellett számítani. A pénzbírság helyébe lépő elzárás - a 24. § (2) bekezdésében foglaltak kivételével - egy napnál rövidebb és hatvan napnál több nem lehetett.

III. A közlekedési szabályszegések elbírálásában bekövetkezett változások

Általánosságban megjegyezhető, hogy a közlekedési szabályszegések esetében a legtöbb esetben helyszíni bírság, illetve pénzbírság kerül kiszabásra, illetve abban az esetben, ha az elkövető szabálysértési priusza alapján már ajánlott, akkor járművezetéstől eltiltás is kiszabásra kerül vele szemben.

Az intézkedő rendőr közlekedési szabályszegések esetében is csak abban az esetben szabhat ki helyszíni bírságot az elkövetővel szemben, ha ő beismeri a terhére rótt szabálysértés elkövetését. Ugyanakkor ha vele szemben feljelentésre kerül sor, akkor a szabálysértési hatóság vele szemben pénzbírságot szabhat ki, illetve alkalmazhatja a járművezetéstől eltiltás intézkedését is.

Bírósági gyakorlatom alapján elmondható, hogy a rendőrség, mint általános szabálysértési hatóság abban az esetben, amikor az elkövetőnek már több közlekedési szabálysértés is szerepel a szabálysértési priuszán, a magasabb összegű pénzbírság kiszabása mellett el is tiltja őt a járművezetéstől. Hatványozottan igaz ez a megállapítás az engedély nélkül vezetőkre.

III.1. Az objektív felelősség intézménye

A közlekedési szabályszegések terén az objektív felelősségen alapuló szabályozás alkalmazása valósul meg. Az említett szabályozást a Kormány 2007. évi „Nulla tolerancia a közlekedésbiztonságban” programjával vezette be. A cselekvési terv részeként több jogszabály módosítása történt meg, melynek során bevezetésre került az objektív felelősségen alapuló közlekedési közigazgatási bírság.³

A program meghirdetésének előzménye az volt, hogy az elmúlt évtizedekben jelentős mértékben megnövekedett a közúti közlekedésben részt vevők száma, a gépjárművek napi rendszerességgel történő használata állandósult, melynek következtében a közúti közlekedési szabályszegések száma is folyamatosan növekedett. Az objektív felelősség bevezetése Európa-szerte a megállítás nélküli közúti ellenőrzések, valamint az automata sebességmérők elterjedésével függ össze. Az automata sebességmérések zömmel gyorsforgalmi utak, vagy nagy forgalmú főútvonalak mellé telepített eszközökkel történnek, melynek során megállításos ellenőrzésre általában nem kerül sor, így a jogsértő járművezető kilétének megállapítása legfeljebb utólag, a jármű üzemben tartójának bevonásával történhet. A közúti

³ Barabás Gergely –Barta Attila –Bándi Gyula –Bencsik András – Csáki-Hatalovics Gyula Balázs – Fábián Adrián –Forgács Anna –Gerencsér Balázs Szabolcs – Gyurita Rita – Hajasné Borsa Dominika – Hulkó Gábor:Közigazgatási jog –Fejezetek szakigazgatásaink köréből II. kötet, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest, 2013. 586-590. o.

közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) és az egyes közlekedési tárgyú törvények módosításáról szóló 2007. évi CLXXV. törvény (a továbbiakban: Kkt.mód.) a gyakran előforduló, a jogalkotó által fokozottan veszélyesnek tekintett szabályszegések esetén írta elő a kijelölt megyei rendőr-főkapitányságok számára közigazgatási bírság kiszabását. A Kkt. módosításhoz fűzött miniszteri indoklás szerint a módosítás célja a közlekedés biztonságának javítása, a halálos és személyi sérüléssel járó balesetek számának drasztikus csökkentése, valamint a kiszabott bírságok behajtási hatékonyságának növelése volt. 2008. május 1-től a Kkt. alapján a gépjármű üzemeltetője, illetve a 21/A. § (2) bekezdésében meghatározott esetben a gépjárművet használatra átvevő személy felel azért, hogy az általa üzemeltetett, illetve használt gépjárművel:

- a) a megengedett legnagyobb sebességre,
- b) a vasúti átjárón való áthaladásra,
- c) a járműforgalom irányítására szolgáló fényjelző készülék jelzéseire,
- d) a megengedett legnagyobb össztömeget vagy tengelyterhelést meghaladó járművek közúti közlekedésére,
- e) a gyorsforgalmi út leálló sávjának, leállóöblének igénybevételére,
- f) a behajtási tilalomra, a korlátozott övezetre (zóna), a kötelező haladási irányra,
- g) a természet védelmére,
- h) a díjköteles útszakaszok használatáért fizetendő, megtett úttal arányos útdíjra,
- i) a Nemzeti Tengelysúlymérő Rendszer keretében végzett mérés eredménye befolyásolásának tilalmára

vonatkozó - külön jogszabályban meghatározott - egyes előírások betartásra kerüljenek.⁴

Amennyiben az egyes előírásokat megszegik, az üzemben tartóval, illetve a gépjárművet használatra átvevő személlyel szemben 10.000 forinttól 300.000 forintig, a d), valamint az i) pont szerinti esetben 10.000 forinttól 800.000 forintig terjedő közigazgatási bírságot kell kiszabni. Az egyes rendelkezések megsértése esetén kiszabható bírságok összegét a közigazgatási bírsággal sújtandó közlekedési szabályszegések köréről, az e tevékenységekre vonatkozó rendelkezések megsértése esetén kiszabható bírságok összegéről, felhasználásának rendjéről és az ellenőrzésben történő közreműködés feltételeiről szóló 410/2007. (XII. 29.) Korm. rendelet határozza meg.

Az üzemben tartó a hatályos jogszabályok szerint mentesül a kiszabott közigazgatási bírság megfizetése alól, ha a gépjármű – a szabályszegés időpontját megelőzően – jogellenesen

⁴ Kkt. 21.§

került ki a birtokából és igazolja, hogy a jogellenességgel összefüggésben – a bírságot kiszabó határozat kézbesítését megelőzően – kezdeményezte a megfelelő hatóság eljárását. Az üzembentartó mentesül továbbá, ha a gépjárművet a szabályszegést megelőzően más természetes személy vagy nem természetes személy használatába adta, és ezt a használatba vevő személy eredeti teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozatával igazolja, vagy menetlevéllel, illetve fuvarlevéllel igazolja. Ezen esetekben a közigazgatási bírságot a használatba vevő személlyel szemben kell kiszabni.⁵

Az objektív jellegű közlekedési közigazgatási bírság 2007-es bevezetése nagy felzúdulást és vitákat keltett a szakmai közvéleményben is. Nem csak kritikai jellegű publikációk születtek, de az állampolgári jogok biztosa is foglalkozott a kérdéssel, majd pedig 2009-ben a jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló számos indítvány, valamint folyamatban levő ügyekben alkalmazandó jogszabály alkotmányellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezésekre tekintettel az Alkotmánybíróság is alaposan megvizsgálta 60/2009.(V.28.) számú határozatában a jogi szabályozás alkotmányosságát, amellyel kapcsolatban részletesen kifejtette álláspontját.⁶ A legtöbb kritika a mentesülési lehetőségek szűk körét érintette. Az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy a támadott jogi konstrukció ellentétes-e a jogállamiság követelményével abból az okból, hogy - kimentés sikertelensége esetén - az üzemben tartó a gépjárművet ténylegesen használó magatartásáért felel, amit a konkrét szabályszegés során nem tud befolyásolni.⁷ Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint önmagában az úgynevezett „objektív felelősség” intézménye, azaz a jogsértés üzemben tartó általi elkövetésének vétele - biztosítva a vélelem megdöntésének lehetőségét - nem ellentétes a jogállamisággal.

⁵ A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 21/A. §

⁶ 60/2009.(V.28.) AB határozat terjedelme 34 o.

⁷ 60/2009. (V.28.) AB határozat

IV. A szabálysértési szankciórendszer

A szabálysértések miatt alkalmazható jogkövetkezmények rendszere szerkezetileg igazodik a Btk. szankciórendszeréhez. Felépítése dualisztikus jellegű, ami azt jelenti, hogy büntetésekre (szabálysértési elzárás, közérdekű munka, pénzbírság) és intézkedésekre (járművezetéstől való eltiltás, elkobzás, kitiltás, figyelmeztetés) tagolódik. A büntetést és intézkedést a jogszabályban meghatározott keretek között úgy kell megállapítani, hogy igazodjék a cselekmény súlyához.

IV.1. Szabálysértési büntetések

IV.1.1. Szabálysértési elzárás

A jelenlegi szabálysértési rendszerünkben a legszigorúbb büntetés a szabálysértési elzárás. A törvény szerint az elzárás legrövidebb időtartalma 1 nap, míg leghosszabb 60 nap, halmazati büntetés esetén pedig akár 90 nap letöltendő büntetés is lehetséges. A halmazat fogalma alatt azt értjük, hogy az illető egy vagy több cselekményével több szabálysértést követ el, és ezeket a jogellenes magatartásokat a hatóság egy eljárásban vizsgálja ki. Fiatalkorúak (18 év alatti személy) esetében a Szabs.tv. enyhébb szankciót rendel el, amely szerint 1-30 napig terjedő elzárást, halmazati büntetés esetén a 90 nap felét, tehát 45 napot ítélhet a bíróság. Ismételt elkövetés esetében az általános szabályoktól eltérően a generális maximum 90 és 75 nap.

Elzárás büntetést a bíróság nemcsak önálló büntetésként, hanem úgy is kiszabhat, amennyiben az elkövető a vele szemben kiszabott pénzbírságot, helyszíni bírságot, avagy közérdekű munka büntetést nem fizeti meg, illetve nem dolgozza le. Ezt nevezi a szaknyelv ún. helyettesítő elzárásnak. Ez utóbbi esetben a bíróság a közérdekű munkát, illetve annak hátralévő részét 6 óránként számítva egy napszabálysértési elzárásra változtatja át, míg a helyszíni bírság és a pénzbírság esetén 5.000 Ft-onként egy nap szabálysértési elzárás kerül kiszabásra.

Érdekesség, hogy a Szabs. törvény hatályba lépését követően ezen módosítás kapcsán, hogy az Országos Bírósági Hivatal (OBH) adatai szerint míg 2012. áprilisában országosan 3.504 volt a kiszabott elzárások száma, 2012. júliusban már 9.720, míg augusztusban 15.454, októberben pedig már 23.896.

Látható tehát, hogy drasztikusan megnövekedett a szabálysértési elzárások száma, aminek zömét az átváltoztatások teszik ki.

Jómagam 2012. december 1. napja óta dolgozom a szabálysértési ügyszakban bírósági titkárként, szóval én már a Szabs. tv. hatályba lépését követően kezdtem foglalkozni a szabálysértési ügyekkel. Az én gyakorlati tapasztalataim szerint évről-évre nő az átváltoztatási szabálysértési ügyek száma, mint ahogy a kiszabott helyszíni bírságok száma is.

Szervezet	Iktatott ügyek		Szabálysértések		Feljelentettek		Közrend és közbiztonság elleni szabálysértések		Közlekedési szabálysértések			Kiemelt közlekedési szabálysértések	
	száma (db)	Összes feljelentéshez viszonyítva %-ban	száma (db)	Összes szabálysértéshez viszonyítva %-ban	száma (fő)	Bázis időszakhoz viszonyítva %-ban	száma (db)	Bázis időszakhoz viszonyítva %-ban	száma (db)	Bázis időszakhoz viszonyítva %-ban	(közúti, vasúti, vízi és légi) szabálysértések miatt feljelentettek aránya (%)	száma (db)	Közl-i szabásért miatt feljelentettekhez viszonyítva %-ban
Kaposvár SZABS	3176	33.97	4108	33.87	3189	78.51	90	100	3864	100	95.13	854	22.1
Barcs SZABS	481	5.14	607	5	502	82.98	34	100	504	100	83.31	126	25
Fonyód SZABS	1021	10.92	1356	11.18	1034	77.16	54	100	1251	100	93.36	310	24.78
Marcali SZABS	1257	13.44	1600	13.19	1272	79.3	27	100	1530	100	95.39	318	20.78
Nagyatád SZABS	1439	15.39	1735	14.3	1446	83.87	32	100	1568	100	90.95	284	18.11
Siófok SZABS	1868	19.98	2538	20.93	1909	75.6	83	100	2360	100	93.47	641	27.16
Balaton SZABS	108	1.16	185	1.53	114	62.64	0	0	182	100	100	8	4.4
ÖSSZESEN	9350		12129		9466	78.61	320	100	11259	100	93.5	2541	22.57

1. ábra Feljelentések - szabálysértések száma (Rendőrség)

Tárgy időszak: 2019.01.01 - 2019.12.31

Bázis időszak: 2019.01.01 - 2019.12.31

Ami leszögezhető, az az, hogy a helyszíni bírságok kiszabása túlnyomó többségben közlekedési szabálysértések miatt kerül kiszabásra, ezek túlnyomó többségét a Szabs. tv. 224.§-ába ütköző és aszerint minősülő közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése szabálysértés miatt szabja ki a rendőrség. Mik ezek a közlekedési szabályszegések?

Elsősorban a gyalogátkelőhely megkerülésével történő úton való áthaladás, a kötelező kellékek hiánya a kerékpáron, mobiltelefonálás vezetés közben, az úttest nem megfelelő oldalán való gyalogolás. A helyszíni bírságok összege 5.000 Ft-tól 50.000 Ft-ig terjed. Ennek összege egyébként az intézkedő rendőrön múlik, sokszor a tapasztalatom szerint az sem számít, hogy az elkövető esetleg első alkalommal szeg meg valamely közlekedési szabályt, avagy sokadik alkalommal.

Tekintettel arra, hogy a helyszíni bírságot a rendőr egy nyomtatványt kitöltve szabja ki, ebben indokolási kötelezettségének nem tesz eleget, tehát az elkövetők gyakran azzal sincsenek tisztában, hogy miért 40.000 Ft összegű helyszíni bírságot kaptak, és miért nem 10.000 Ft-ot. Ezt különösen aggályosnak tartom, mely véleményem szerint a jogállamiság követelményeit sérti. A jogalkotó ugyan akként szabályozta a helyszíni bírság kiszabását, hogy azt akkor szabja ki az eljáró rendőr, amennyiben az elkövető a helyszínen elismeri a terhére rótt szabálysértés elkövetését. A későbbiekben ennek megtámadása már csak korlátozott

esetekben lehetséges. A Szabs. tv. 99/A. § (2) bekezdése szerint a helyszíni bírság kérelemre történő felülvizsgálata esetén a helyszíni bírsággal sújtott személy is kérheti - a döntéstől számított harminc napon belül -, hogy a helyszíni bírságot kiszabó szerv vagy személy az (1) bekezdés szerint hivatalból vizsgálja felül a döntését, ha utóbb észleli, hogy a döntés a (3) bekezdésben foglaltak szerint jogszabályt sért. Ha a helyszíni bírságot kiszabó szerv vagy személy ez alapján megállapítja, hogy a döntés a (3) bekezdésben foglaltak szerint jogszabályt sért, a döntését módosítja vagy visszavonja.

A Szabs. tv. 99/A. § (1) bekezdése szerint ha a helyszíni bírságot kiszabó szerv vagy személy hivatalból eljárva megállapítja, hogy a döntés a (3) bekezdésben foglaltak szerint jogszabályt sért, a helyszíni bírságot kiszabó szerv vagy személy a döntését módosítja vagy visszavonja. A döntést közölni kell azzal, akivel szemben a helyszíni bírságot kiszabták.

Ugyanezen paragrafus (3) bekezdése szerint az (1) bekezdés szerinti eljárás lefolytatására - az Alkotmánybíróság határozata alapján indított eljárás kivételével - a helyszíni bírságot kiszabó szerv vagy személy csak egy ízben, a döntés közzétételétől számított hat hónapon belül jogosult, ha döntése

a) a 2. § (4), (5), (7) és (8) bekezdésébe, a 27. § (2) bekezdés c) pontjába vagy a (2a) bekezdésébe, a 27. § (3) bekezdésébe, a 39. § (2) bekezdésébe, a 83. § (1) bekezdés a), c) és e) pontjába, valamint a 99. § (2) és (7)-(9) bekezdésébe ütközik,

b) kormányrendeletben meghatározott, a helyszíni bírság kötelező mértékére vonatkozó rendelkezésbe ütközik, feltéve, hogy a kiszabott bírság a kormányrendeletben meghatározottnál magasabb összegben került megállapításra.

Amennyiben azonban a részére felajánlott helyszíni bírságot nem fogadja el, akkor feljelentésre kerül sor és a szabálysértési hatóság az előkészítő eljárás lefolytatását követően szabja ki vele szemben a büntetést avagy alkalmaz figyelmeztetés intézkedést.

Ebben az eljárásban viszont van lehetősége az eljárás alá vont személynek, hogy meghallgatását kérje, illetve a meghozott döntés ellen speciális jogorvoslattal, ún. kifogással élhet. Ezt a szabálysértési kifogást a bíróság bírálja el, quasi másodfokú hatósággént. Amennyiben az elkövető jelzi és kifejezetten kéri, akkor a bíróság a kifogását tárgyaláson bírálja el. Ha ezt nem kéri és a bíróság nem tartja szükségesnek a tárgyaláson történő elbírálást, akkor a döntését tárgyaláson kívül is elbírálhatja.

Személyes gyakorlati tapasztalatom azt mutatja, hogy a leggyakoribb indok az előterjesztett kifogásokban egyrészt a túl szigorú büntetés (valaki kifogásolja a vele szemben kiszabott pénzbírság eltúlzott mértékét, avagy a járművezetéstől eltiltás tartamát), másrészt pedig az indokolási kötelezettség elmulasztása, kisebb esetekben a jogszabályellenes döntéshozatal a szabálysértési hatóság oldaláról.

A Szabs. tv. XXIII. fejezetében olvashatjuk azt a tizennyolc szabálysértést, amelyek elkövetése esetén a törvény lehetővé teszi az elzárás kiszabását első alkalommal történő elkövetés esetén. Ezek pedig az alábbiak:

1. magánlaksértés
2. önkényes beköltözés
3. távoltartó határozat szabályainak megszegése
4. kötelező tartózkodás szabályainak megszegése
5. rendzavarás
6. garázdaság
7. közbiztonsági tevékenység jogosulatlan végzése
8. tiltott prostitúció
9. veszélyes fenyegetés
10. felosztatott egyesület tevékenységében való részvétel
11. valótlán bejelentés
12. hivatalos személy által elkövetett hamis statisztikai adatszolgáltatás
13. engedély nélküli vezetés
14. foglalkozás gyakorlása a foglalkozástól eltiltás hatálya alatt
15. tulajdon elleni szabálysértés
16. közérdekű üzem működésének megzavarása
17. korlátozott robbanóanyag-prekurzorral kapcsolatos tevékenység folytatása az eltiltás hatálya alatt
18. jogosulatlan vadászat
19. tulajdonosi hozzájárulás nélküli építés
20. életvitelszerű közterületi tartózkodás szabályainak megsértése

Ha a választott témát vizsgáljuk, akkor látható, hogy az engedély nélküli vezetés szabálysértés - mint közlekedési szabálysértés - az, amely elzárással is büntethető szabálysértés.

Természetesen ez nem jelenti azt, hogy minden egyes esetben, amikor valaki ezt a szabálysértést elköveti, akkor vele szemben már elzárás büntetést kell alkalmazni. A büntetés kiszabásakor a bíróság - mivel ezen szabálysértések elbírálására a bíróság rendelkezik hatáskörrel - megvizsgálja a körülményeket, értékeli az enyhítő és a súlyosító körülményeket, tekintettel van az elkövető szabálysértési előéletére és az elkövetés egyéb körülményeire.

Tekintettel arra, hogy én 9 éve foglalkozom szabálysértési ügyek elbírálásával, kijelenthetem, hogy az idei jogszabályváltozás eredményeként az engedély nélküli vezetés szabálysértés a második leggyakrabban előforduló szabálysértés - a tulajdon elleni szabálysértések után -, amely szabálysértés elkövetőit a rendőrség - amennyiben a feltételei fennállnak - szabálysértési őrizetbe veszi, majd a bíróság gyorsított bírósági eljárás keretein belül 72 órán belül letárgyalja az ügyet.

A Kaposvári Járásbíróságra 2021. május 14. napjától - azaz mióta az engedély nélküli vezetés szabálysértés bekerült az elzárással is büntetendő szabálysértések körébe - 2021. november 30. napjáig 175 engedély nélküli vezetés szabálysértési ügy érkezett, ennek 90 %-át gyorsított bírósági eljárásban bíráltuk el titkártársaimmal együtt.

Ami elmondható ezekről az ügyekről az elsősorban az, hogy gyakori az ismételt elkövetés és gyakori az olyan elkövető, aki már korábban is elkövette az engedély nélküli vezetés szabálysértését, csak akkor még nem a bíróság bírálta el ezen szabálysértéseket, hanem a rendőrség. Általánosságban az is elmondható, hogy az elkövetők zöme soha nem is rendelkezett vezetői engedéllyel, sosem szereztek tehát jogosítványt, többségük szabálysértési priuszán látható, hogy korábban eltiltották már őket a járművezetéstől. Az elkövetők másik része pedig olyan járművezető, akiktől azért vették el a jogosítványt, mivel egyrészt már több közlekedési szabálysértésük volt, amely miatt ezen büntetést alkalmazta velük szemben a rendőrség, avagy a büntető pontjaik gyűltek össze, így kötelezően el kell venni a vezetői engedélyüket.

Ami a bíróságtól kapott szankciókat illeti, leszögezhető, hogy a büntetések attól függenek, hogy az eljárás alá vont személy milyen közlekedési előélettel rendelkezik, illetve a szabálysértési priuszán mennyi ügy szerepel az elkövetést megelőző két éven belül.

A saját ügyeimet tekintve általában közérdekű munka büntetést, vagy elzárást szabok ki, hiszen elmondható ezekről a járművezetőktől, hogy többségük már több alkalommal volt felelősségre vonva szabálysértések - közlekedési szabálysértések - miatt, ezen büntetések az első elkövetésekor általában helyszíni bírságok, avagy pénzbírságok, amelyek nem jártak az ő esetükben "sikerrel", azaz nem tartották őket vissza attól, hogy újabb közlekedési szabálysértést kövessenek el. Így a fokozatosság elvét is szem előtt tartva a bíróság velük szemben közérdekű munka büntetést szab ki, illetve a legsúlyosabb szankciót, a szabálysértési elzárást alkalmazza. Az elzárás tartama pedig függ a súlyosító körülményektől, enyhítő körülményektől és az elkövető szabálysértési előéletétől.

Az is kijelenthető, hogy a közérdekű munka büntetés esetén gyakori a munkakötelezettség nem teljesítése, avagy a késedelmes jelentkezés a Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályán, amely miatt ezek az ügyek átváltoztatás miatt ismételten a bíróság előtt "landolnak". Így tehát

végző soron mégiscsak elzárást kapnak, hiszen ezekben az esetekben már nincs lehetőség arra, hogy a közérdekű munka büntetést a későbbiekben ledolgozzák. Nem úgy, mint a pénzbírságok esetén, ahol azért lehetősége van az elkövetőnek arra, hogy az átváltoztatást megelőzve azt a későbbiekben - akár a börtön kapuja előtt is - befizesse, ily módon mentesül az elzárás leöltése alól.

A szabálysértési elzárás, mint szankció tehát amolyan ultima ratio, tényleg csak abban az esetben szabja ki a bíróság, amennyiben az elkövető ismételt elkövető, vagy notórius szabálysértő, és nem lát arra esélyt, hogy más büntetés elérné a büntetési célokat, elsősorban azt a célt, hogy az elkövető a jövőben ne kövessen el szabálysértéseket.

Azt ne felejtjük el, hogy az elzárással az elkövető személyi szabadságát korlátozzuk, annak kiszabása tehát csak a körülmények alapos mérlegelését követően akkor indokolt, ha a bíróság véleménye az, hogy valóban csak ez a büntetési nem az, amely elérheti a generális és speciális prevenciók célját.

Ezen felül arra is figyelemmel kell lenni, hogy a szabálysértési elzárás végrehajtása büntetés-végrehajtási intézetben történik, ahol az elzárásukat töltők el vannak ugyan különítve a jogerős szabadságvesztés büntetésüket töltő személyektől, illetve a letartóztatásban lévő elkövetőktől, viszont mégis börtönkörülmények között töltik majd le a velük szemben kiszabott elzárást.

Csakúgy, mint azok, akiknek a meg nem fizetett helyszíni bírságuk/pénzbírságuk, avagy a le nem dolgozott közérdekű munka büntetésük helyébe lép elzárás az átváltoztatás során.

Elmondható az, hogy az átváltoztatások száma igen magas, így a börtönök a telítettségük folytán viszonylag hosszú idő eltelte után tudják fogadni azokat, akiknek átváltoztatott büntetéseik vannak.

Azonban ez a körülmény nem befolyásolhatja a bírókat abban, hogy milyen büntetést szabnak ki, de még egyszer hangsúlyozni kívánom, hogy a szabálysértés, már csak a súlyánál fogva is egy a társadalomra kevésbé veszélyes cselekmény, amely esetében nem cél az elkövetők személyi szabadságának korlátozása, inkább a büntetéssel azt kívánja elérni a jogalkalmazó, hogy legközelebb már ne sértsen szabályt az eljárás alá vont személy, vagy legalábbis kétszer úgy gondolja meg pl., hogy újból volán mögé ül-e vezetői engedély nélkül.

Mindezen körülmények esetén ha mégis szükséges a szabálysértési elzárás kiszabása, akkor az a cél, hogy annak tartama igazodjon a szabálysértés súlyához, illetve annak társadalomra veszélyességéhez, és természetesen az enyhítő körülményeket is értékelje kellőképpen a bíróság.

Magam joggyakorlatát nézve abban az esetben, amikor egy engedély nélkül vezető személy már kapott közérdekű munka büntetést, illetve azt megelőzően pénzbírságot avagy helyszíni

bírságot is, akkor szem előtt tartva a fokozatosság elvét, elzárás büntetést szoktam kiszabni, mert véleményem szerint, aki ilyen szabálysértés miatt már harmadik alkalommal áll bíróság előtt vagy legalábbis van ellene folyamatban eljárás, annál egy újabb közérdekű munka büntetés alkalmazása biztosan nem érné el azt a célt, hogy a következő esetben már ne vezessen. Míg azzal, hogy egy rövidebb időre börtönbe kell vonulnia, az nagyobb súllyal bír abból a szempontból, hogy a legközelebbi esetben a tetteivel ugyanezt kockáztatja-e vagy sem. Elfogása esetén ismételten elzárja majd őt a bíróság, így véleményem szerint működik az elrettentés.

IV.1.2. Közérdekű munka büntetés

Ha a büntetéseket súlyuk szerint csoportosítjuk, akkor az elzárást követően a második legszigorúbb büntetési nem a közérdekű munka. Ezen szankciónak speciális szabályai vannak, azonban szabályozása a Btk-ban is szabályozott és a büntető ügyekben kiszabható közérdekű munkával mutat hasonlóságokat.

A közérdekű munka időtartamát órákban kell meghatározni, melynek generális minimuma 6 óra, maximuma pedig 180 óra, de csak abban az esetben, ha a törvény másként nem rendelkezik. Az eljárás alá vont személy, a hatóság által meghatározott, a részére kiszabott közérdekű munkát köteles elvégezni, és hetenként legalább egy napon munkáját ingyen végezni. Ha az elkövető jogellenes magatartása következtében a bíróságtól a közérdekű munka büntetését kapja, úgy a bíróság köteles figyelembe venni az eljárás alá vont személy egészségi állapotát, valamint az adott munkára való alkalmasságát. A kiszabásakor meg kell kérdezni az elkövetőt, hogy vállalja-e a közérdekű munka büntetés ledolgozását, amennyiben igen, akkor nincs-e egészségügyi akadálya annak, hogy azt le is tudja dolgozni.

Ebből a jogszabályi rendelkezésből kitűnik, hogy közérdekű munka büntetést a bíróság tehát csak tárgyaláson szabhat ki, hiszen tárgyalás mellőzése esetén a fenti nyilatkozat az eljárás alá vont személytől nem szerezhető be. Ez ügyben már volt kísérlet arra, hogy a jogszabály módosításra kerüljön akképpen, hogy az előkészítő eljárásban kötelezően meg kell nyilatkoztatni az eljárás alá vont személyeket arról, hogy vállalják-e a közérdekű munka ledolgozását és arról is, hogy egészségügyi állapotuk erre megfelelő, hiszen ha lenne ilyen nyilatkozat akkor sok esetben a bíróságnak ezen ügyeket se kellene kitűznie tárgyalásra. Főleg akkor, ha egyébként az ügy rendkívül egyszerű megítélésű és az elkövető a terhére rótt szabálysértést el is ismerte. Amíg azonban ez nem kötelező az előkészítő eljárásban, addig a bíróság kénytelen kitűzni az ilyen ügyeket és megnyilatkoztatni az elkövetőket a tárgyaláson.

A büntetés végrehajtása az állami foglalkoztatási szerv feladata, ez jelenleg a kormányhivatalok Foglalkoztatási Osztályát jelenti, azaz abban az esetben ha a bíróság

valakinek közérdekű munka büntetést ad, akkor a végzés jogerejétől számított 8 napon belül jelentkeznie kell a lakó-, vagy tartózkodási helye szerinti állami foglalkoztatási szervnél, amely kijelöli részére azt a munkahelyet, ahol a közérdekű munkát le kell dolgoznia. Ez a foglalkoztató lehet kijelölt munkahelyi intézmény, esetleg más gazdálkodó szervezet. A munka megkezdése előtt azonban foglalkoztathatósági szakvéleményt is be kell mutatnia a közérdekű munkára ítéltnek, e nélkül nem kezdheti meg a munkát. A 22/2012. (IV.13) BM rendelet 14.§ (2) bekezdése szerinti szabályozás szerint az állami foglalkoztatási szerv az elkövetőt a büntetésként kiszabott közérdekű munkára történő jelentkezéskor írásban tájékoztatja arról, hogy mely szabálysértési hatóság köteles a szakvélemény díját megtéríteni. Az elkövető a tájékoztatót köteles az (1) bekezdés szerinti foglalkoztathatósági szakvéleményezésre magával vinni és a foglalkoztathatósági szakvélemény díjának állam által történő megtérítése érdekében a vizsgálatot végző részére bemutatni. Ez esetben tehát mentesül a díjfizetési kötelezettség alól.

A Szabs. törvény szabálysértési költség viselésére vonatkozó szabályai a BM rendeletnek megfelelően 2013. decemberében módosultak, a 92. § (1a) bekezdés szerint a büntetésként kiszabott közérdekű munka végzéséhez beszerzett foglalkoztathatósági szakvélemény költségét az állam viseli.

A szakvélemény költségét

- a) a bíróság által kiszabott közérdekű munka esetén az elkövető lakóhelye vagy tartózkodási helye, ennek hiányában az elkövetés helye szerint illetékes általános szabálysértési hatóság,

b) egyéb esetben a büntetést kiszabó szabálysértési hatóság téríti meg.

Akkor azonban amikor valaki a vele szemben kiszabott helyszíni bírságot vagy pénzbírságot közérdekű munkával kívánja megváltani, akkor köteles a foglalkoztathatósági szakvélemény költségeinek viselésére. Ez az egyik buktatója ennek az intézménynek! Tapasztalatom azt mutatja, hogy sok esetben itt történik meg a mulasztás az elkövető részéről. Ez a vélemény ugyanis nem ingyenes, azaz a költsége többnyire az eljárás alá vont személyt terheli.

A fenti esetek túlnyomó többségében általánosságban azonban elmondható, hogy ezt a költséget sokan nem hajlandóak, míg mások nem képesek kifizetni. Már pedig ha a fenti esetben nem mutatják be a foglalkoztatási osztályon a szakvéleményt, akkor mulasztásuk következményeként nem kezdhetik meg a közérdekű munka büntetést, mellyel a velük szemben kiszabott helyszíni bírságot, illetve pénzbírságot kívánják megváltani. Ilyenkor jelzés érkezik a foglalkoztatási osztálytól a szabálysértési hatóság felé, így az kezdeményezi a bíróságnál a pénzbírság, illetve a helyszíni bírság elzárásra történő átváltoztatását.

A közérdekű munka büntetésre ítélték másik mulasztása pedig az, mikor elmulasztják a munka megkezdését, azaz nem jelennek meg a kijelölt munkahelyen, avagy nem munkára képes állapotban jelennek meg, illetve nem dolgozzák le teljes egészében a közérdekű munkát. Ezekben az esetekben is a fennmaradó közérdekű munka át lesz változtatva elzárásra, mégpedig oly módon, hogy 6 óra közérdekű munka helyébe 1 nap elzárás lép.

Míg a pénzbírság és a helyszíni bírság esetén az elkövetők a börtönbe vonulás előtt is megválthatják a büntetésüket azzal, hogy befizetik az összeget, addig ezt nem tudja megtenni az, akit közérdekű munka büntetésre ítélték. Ha ő egyszer mulaszt, akkor számolnia kell a következményekkel, ami ebben az esetben az elzárás lesz.

A Szabs. tv. szerint a közérdekű munka alkalmazásánál sem lehet fogyatékkal élő személyt közérdekű munkával sújtani, csakúgy, mint az elzárás esetén. Fiatalkorú esetében pedig csak abban az esetben szabható ki ez a típusú szankció, ha az elkövető a 16. életévét már betöltötte akkor, amikor az ügyében a határozat megszületett.

A közérdekű munkát egyébként az elkövető szabadidejében, díjazás nélkül végzi, legalább hetente egy napon.

A gyakorlatban itt Kaposváron általában a temetkezési vállalatnál szokták őket alkalmazni, illetve ritkább esetben kültéri munkákra, hiszen az utcaseprést, levéltakarítást a közmunkások elvégzik.

Itt térek ki arra, hogy a laikus ember sokszor nem tudja, hogy mi a különbség a közmunka és a közérdekű munka között, sokan úgy vélik, hogy ezek szinonimák. Pedig nem!

Míg az általam a fentiekben elemzett és a szabálysértési - valamint a büntetőjogi - törvényben szabályozott közérdekű munka büntetés egy szankció, addig a közmunkás egy, a közmunka programban részt vevő személy, aki nem büntetésből dolgozik, főleg nem ingyen, hanem a szociális segélyért cserébe kötelezően végez munkát az önkormányzat alkalmazásában, ily módon magasabb szociális ellátásban részesül, mint a munkát nem végző regisztrált munkanélküli személy. Mégis a hétköznapi emberek hajlamosak ezt a két fogalmat összekeverni, avagy úgy vélik, hogy a kettő egy és ugyanaz.

Ha valaki feltenné nekem azt a kérdést, hogy jogalkalmazóként mit gondolok a közérdekű munka büntetésről, illetve annak szabályozásáról, ha rövid választ vár tőlem, azt mondanám, hogy egy szükséges rossz.

Miért mondanám ezt? Nemes egyszerűséggel azért, mert ledolgozása sok gyakorlati problémát vet fel, annak minden negatív velejárójával együtt, hiszen költséges, a kivitelezése pedig sokszor nehézkes. Sokan a közérdekű munka büntetésre úgy tekintenek, hogy az nem egy olyan büntetési nem, amely beváltja a hozzá fűzött reményeket, azaz nem éri el a prevenciós célokat. Az elkövetők is gyakran akként élik ezt meg, hogy "megúszták" az

elzárást, aztán a mulasztásuk esetén mégis elzárásra lesz átváltoztatva, tehát végső soron valóban börtönbe kell vonulniuk.

A kivitelezése azonban nem egyszerű, hisz többletfeladatokat ró egyrésről az állami foglalkoztatási szervekre is, másrészt pedig a foglalkoztató munkahelyekre is, hiszen mindenről adminisztrációt kell vezetniük.

Ez a szankció is lehet hasznos a visszaesés megakadályozása terén, hiszen azalatt az idő alatt, amíg fizikai munkakörben az elítélt munkát végez, elgondolkodik, hogy amennyiben nem követte volna el a szabálysértést, akkor nem kellett volna ez a büntetést ledolgoznia.

A közérdekű munka szabályozása azonban több problémát vet fel.

Első a jelentkezési határidő. Amikor én szabálysértési ügyekkel elkezdtem foglalkozni és a Szabs. tv. már hatályba lépett, akkor a közérdekű munka büntetésre vonatkozó jelentkezési határidő a jogerőtől számított 3 nap, illetve 3 munkanap volt. Különbség abban volt, hogy eredetileg közérdekű munkát kapott az elkövető, avagy a pénzbírság befizetésére nyitva álló határidő leteltét követően jelentkezett-e, hogy a pénzbírságot kívánja megváltani közérdekű munkával.

Hamar kiderült, hogy ezek a határidők a gyakorlatban tarthatatlanok. Tömegével jelezték is a bíróságok kollégiumi üléseken, illetve országos értekezleteken, sőt sokan jogszabály módosítási javaslattal is éltek. Ennek folyományaként a 3 napból 8 nap lett, amely valójában egy tűzoltás csupán, hisz a jogerőtől számított 8 napon belül sokszor még a határozat sem kerül kikézésre az elkövetőnek. Egy esetben kapja meg azt azonnal, az a bíróság elé állítás. Minden más esetben sokkal később! Elég csak arra gondolni, hogy a végzések írásbafoglalására a törvény - egyes eseteket kivéve - 30 napot biztosít az eljáró bírósági titkár részére, majd ezt követően postai úton történik meg a végzésnek a kézbesítése az eljárás alá vont személy részére, aki a végzést bemutatva jelentkezik a foglalkoztatási osztályon. A 8 napos jelentkezési határidő tehát a legtöbb esetben kivitelezhetetlen.

Szerencsére megyénkben rugalmasan kezeli a dolgot az állami foglalkoztatási szerv és azt vizsgálja, hogy a bírósági végzés kézhezvételétől számítva mikor tett eleget az elkövető a jelentkezési kötelezettségének.

Jómagam ezért minden olyan esetben, mikor közérdekű munka büntetést szabok ki, elmondom az eljárás alá vont személyeknek, hogy amint átvették a bírósági végzést, mielőbb jelentkezzenek a foglalkoztatási osztálynál, és vigyék magukkal a végzést. Ha pedig vitatott, hogy mikor vették át, akkor a bíróság a tértivevénnyel igazolni tudja az átvétel időpontját. Ez gyakran meg is történik amennyiben megkeresés érkezik erre vonatkozóan az állami foglalkoztatási szervek részéről.

Az mindenképp leszögezhető, hogy ezen a határidőn mindenképp szükséges és kell is változtatni. A többségi javaslat szerint a 30 napos határidő bevezetése lenne a legcélszerűbb, mert ezen határidőn belül már a végzések is kézbesítésre kerülnek és azok átvételétől számítva is biztosít még pár napot az elkövetőnek arra, hogy elmenjen az állami foglalkoztatási szervhez - amely sok esetben utazással is jár, hiszen sok elkövető nem ott lakik, ahol az állami foglalkoztatási szervek székhelye van -, és eleget tegyen a jelentkezési kötelezettségének.

Amennyiben tehát ezen határidőt megváltoztatná a jogalkotó, úgy véleményem szerint hatékonyabbá válna a gyakorlatban a közérdekű munka büntetés lebonyolítása.

IV.1.3. Pénzbírság

A Csemegi-kódex III. Fejezetének 20. §-ban már megjelenik a hat kiszabható szankció közül a pénzbírság, viszont eltörlül a többi öt mellett, hiszen leginkább a halálbüntetés, illetve az elzárás volt a leggyakrabban használt büntetés. A büntettek a halálbüntetés, a fegyház, és a börtön, míg vétségekre kizárólag a fogház volt jellemző. „A pénzbüntetés, mint önálló büntetés kizárólag vétségekre,- mint mellékbüntetés azonban büntettekre és vétségekre alkalmazandó.”⁸

Nagy előretörést az 1968. évi I. törvény jelentett, hiszen a pénzbírság fogalmával itt találkozunk először, valamint ketté is választotta azt, hiszen létrehozta a helyszíni bírságolás intézményét. A törvény említi a pénzbírság legalacsonyabb összegét, ami 20 forint, legmagasabb összege pedig 5.000 forint, valamint az átváltoztatás lehetőségével már itt is találkozhatunk. „Az átváltoztatás során húsz forinttól kétszáz forintig terjedő összeg helyett egy-egy napi elzárást kell számítani. A pénzbírságot helyettesítő elzárás egy napnál rövidebb és harminc napnál hosszabb nem lehet.”⁹

A fiatakorúakra nézve eltérő volt a büntetés kiszabásának a menete, mint amit a ma hatályos szabálysértési törvény elrendel, hiszen ma már csak akkor lehet őket pénzbírsággal sújtani, ha vállalja annak megfizetését, míg ezzel szemben az 1968. évi I. tv. szerint csak akkor lehetett kiszabni ezt a típusú szankciót, ha az elkövető keresettel vagy önálló jövedelemmel rendelkezett. Továbbá lényeges, hogy velük szemben az átváltoztatás lehetősége nem állt fent, vagyis a kiszabott bírság elzárásra való átváltoztatását velük szemben nem lehetett alkalmazni.

⁸ 1878. évi V. tc. 20.§

⁹ 1968. évi I. tv. 18.§ (3) bek.

Az 1999. évi LXIX. törvény a pénzbírságot változatlanul a szabálysértési jog általános büntetési nemeként alkalmazta, ami az állam javára fizetett vagyoni hátrányban nyilvánult meg, és valamennyi tényállásban szerepelt.¹⁰

Itt már a bírság generális minimuma 1.000 Ft, míg maximuma 150.000 forint, így ennek következtében a törvény széleskörű lehetőséget biztosít a jogalkalmazó számára, hogy az elkövető és az általa elkövetett cselekmény súlyosságát figyelembe véve megállapítsa a reális összegű pénzbírságot. Új elemként fogalmazza meg a törvény a meg nem fizetett pénzbírság közérdekű munkára való átváltoztatását, aminek napi tétele 5.000 forint bírságnak felel meg.

Az eddigi szabálysértési törvényekben ismert 15 napos határidőt az 1999. évi LXIX. törvény módosította, azt 30 napra megemelte, azaz az elkövető a rá kiszabott büntetést 30 napon belül kell hogy megfizesse.

A jelenleg hatályos Szabs. törvényben főszabály szerint a pénzbírság legalacsonyabb összege 5.000 forint, míg legmagasabb összege 150.000 forint, de akár 300.000 forint is lehet a fizetendő összeg, ha az elkövető elzárással büntetendő szabálysértést követ el, valamint halmazat esetén a kiszabható pénzbírság felső határával, azaz a 300.000 forint felével emelkedik a kiszabható pénzbírság összege, tehát 450.000 forint is lehet. Pénzbírság meg nem fizetése esetén, a bíróság 5.000 forint/napi tételben szabálysértési elzárásra változtatja át, de csak abban az esetben, ha az átváltoztatás feltételei fennállnak. Lehetőség van arra is, hogy az elkövető a vele szemben kiszabott pénzbírságot közérdekű munkával megváltsa, ilyenkor 5.000 forint pénzbírság 6 óra közérdekű munkának felel meg.

Amint említettem, az 1968-ban hatályba lépett törvény szerint, a fiatakorú elkövető csak akkor volt sújtható pénzbírsággal, ha önálló jövedelme volt. Az új Szabs. tv. szerint viszont csak akkor lehet a hatóságnak ezt a szankciót kiszabni, ha a fiatakorú elkövető önként vállalja annak megfizetését. Ebben az esetben a pénzbírság legmagasabb összege 50.000 forint, elzárással büntetendő szabálysértések esetén pedig maximum 100.000 forint lehet.

Szervezet	Pénzbírság	Közrend és közbiztonság elleni szabálysértések miatt kiszabott pénzbírság	Közlekedési (közúti, vasúti, vízi és légi) szabálysértések miatt kiszabott pénzbírság	Kiemelt (közúti) közlekedési szabálysértések miatt kiszabott pénzbírság
-----------	------------	--	--	--

¹⁰ Kincses Ildikó –Kántás Péter: A szabálysértési jog 1999. Közigazgatási és Jogi Könyvkiadó. 80. o.

	Kiszabott pénzbírság összesen eFt	Egy főre jutó átlag Ft/fő	Kiszabott összes pénzbírsághoz viszonyítva %-ban	Egy főre jutó átlag Ft/fő	Egy főre jutó átlag Ft/fő	Kiszabott összes pénzbírsághoz viszonyítva %-ban	Egy főre jutó átlag Ft/fő
Kaposvár SZABS	52 745	42 987	3.8	31 508	43 748	70.3	78 548
Barcs SZABS	9 230	45 245	10.3	45 238	45 246	59.6	75 923
Fonyód SZABS	14 820	36 866	3	28 125	37 228	64.6	59 140
Marcali SZABS	20 990	40 916	3.5	41 111	41 227	62.6	69 378
Nagyatád SZABS	15 735	35 360	2.4	33 636	35 402	59	63 125
Siófok SZABS	32 380	45 994	12.2	74 717	43 899	76.2	64 719
Balatoni SZABS	2 445	26 290	0	0	26 290	10.2	35 714
Összesen	148 345	41 345	5.7	46 456	41 217	66.9	69 605

2. ábra Szabálysértési hatóság által kiszabott pénzbírság

Tárgy időszak: 2019.01.01 - 2019.12.31

A Szabs. tv. 11. § (3) bekezdése szerint: „A XXVII. és a XXVIII. Fejezetben meghatározott egyes szabálysértések esetén a Kormány - a pénzbírság legalacsonyabb és legmagasabb mértékére vonatkozó rendelkezés keretei között- rendelettel megállapíthatja a pénzbírság kötelező mértékét.”¹¹

A XXVII. fejezet a kiemelt közlekedési szabálysértéseket szabályozza, melyek a következők:

- ittas vezetés
- az elsőbbség és az előzés szabályainak megsértése
- a közúti közlekedés rendjének megzavarása
- érvénytelen hatósági engedéllyel vagy jelzéssel való közlekedés
- vasúti átjárón áthaladás szabályainak megszegése

¹¹ 2012.évi II. tv. 11. § (3) bek.

- megkülönböztető jelzést adó készülékkel kapcsolatos szabálysértés

A XXVIII. fejezet pedig a közlekedéssel kapcsolatos egyéb szabálysértéseket szabályozza, melyek a következők:

- közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése
- közúti közlekedési igazgatási szabályok megsértése
- vasúti szabálysértés
- víziközlekedési szabályok megsértése
- légi jármű fedélzetén elkövetett szabálysértés
- a légiközlekedés biztonságát és védelmét szolgáló szabályok megszegése
- pilóta nélküli légi járművel végzett jogosulatlan tevékenység
- szmogriadó szabályainak mozgó légszennyező forrásokkal való megsértése

Itt jegyzem meg, hogy a laikus ember gyakran összekeveri az engedély nélküli vezetést és a járművezetés az eltiltás hatálya alatt bűncselekményt, pedig a kettő nem ugyanaz. Első esetben az elkövető nem rendelkezik érvényes vezetői engedéllyel, míg a második esetben az elkövető el van tiltva a járművezetéstől, amelyet valamely korábban általa elkövetett bűncselekmény, avagy szabálysértés esetén büntetésként kapott.

Az engedély nélkül vezető személlyel szemben járművezetéstől eltiltásnak is helye van, ilyen esetben az eljárás alá vont személy az eltiltás tartama alatt nem szerezheti meg az adott járműhöz előírt vezetési jogosultságot. Az eltiltás kötelező, ha az eljárás alá vont személyt 6 hónapon belül már legalább két alkalommal felelősségre vonták kiemelt közlekedési vagy közlekedéssel kapcsolatos egyéb szabálysértés miatt.

A 63/2012. (IV.2.) Kormányrendelet az egyes közlekedési szabálysértések miatt alkalmazandó szabálysértési pénzbírság, illetve helyszíni bírság kötelező mértékéről, valamint a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvénnyel összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról mellékletei meghatározzák a kiszabható helyszíni- és pénzbírságok összegét.

<i>Ittas vezetés</i>	<i>Helyszíni bírság - Pénzbírság</i>
Szeszes ital fogyasztásából származó alkohol mértéke 0,30 % g/l véralkohol-koncentrációt, vagy a kilégzett levegőben a 0,15 mg/l-t nem haladja meg	15000 Ft - 30000 Ft
Szeszes ital fogyasztásából származó alkohol mértéke 0,30% g/l véralkohol-koncentrációnál magasabb, vagy a kilégzett levegőben 0,15 mg/l-nél magasabb, feltéve, ha azok nem minősülnek bűncselekménynek	20000 Ft - 40000 Ft

Szeszes ital fogyasztásából származó alkohol mértéke a 0,50% g/l véralkohol-koncentrációt, vagy a kilégzett levegőben a 0,25 mg/l-t meghaladja, feltéve, ha az nem minősül bűncselekménynek	25000 Ft - 50000 Ft
Vezetésének átengedése olyan személynek, akinek a szervezetében szeszes ital fogyasztásából származó alkohol van	25000 Ft - 50000 Ft

<i>Az elsőbbség és az előzés szabályainak megsértése</i>	<i>Helyszíni bírság - Pénzbírság</i>
Az elsőbbségre vonatkozó szabályok (amennyiben a Szabs. tv. 219. §-ban meghatározott közúti közlekedés rendjének megzavarása szabálysértés nem állapítható meg)	10000 Ft - 20000 Ft
Az elsőbbségre vonatkozó szabályok (amennyiben a Szabs. tv. 219. §-ban meghatározott közúti közlekedés rendjének megzavarása szabálysértés nem állapítható meg)	15000 Ft - 30000 Ft
Az előzésre vonatkozó szabályok (amennyiben a Szabs. tv. 219. §-ban meghatározott közúti közlekedés rendjének megzavarása szabálysértés nem állapítható meg)	10000 Ft - 20000 Ft

<i>Érvénytelen hatósági engedéllyel, vagy jelzéssel való közlekedés</i>	<i>Helyszíni bírság - Pénzbírság</i>
A jármű műszaki érvényességi ideje több, mint három hónapja lejárt, de hat hónapot nem haladta meg	20000 Ft - 40000 Ft
A jármű műszaki érvényességi ideje több, mint hat hónapja lejárt, de egy évet nem haladta meg	25000 Ft - 50000 Ft
A jármű műszaki érvényességi ideje több, mint egy éve lejárt	30000 Ft - 60000 Ft

<i>Megkülönböztető jelzést adó készülékkel kapcsolatos szabálysértés</i>	<i>Helyszíni bírság - Pénzbírság</i>
Megkülönböztető fényjelzést, vagy a hangjelzést adó készülék gépjárműre történő jogosulatlan felszerelése	20000 Ft - 40000 Ft
A megkülönböztető fényjelzés, vagy a hangjelzést adó készülék közterületen lévő gépjárműben engedély nélküli birtoklása	15000 Ft - 30000 Ft

IV.1.3.1. Helyszíni bírság

„Helyszíni intézkedés során a szabálysértés elkövetését elismerő személlyel szemben helyszíni bírság kiszabásának van helye.”¹²

Vagyis a törvény egyértelműen kimondja azt, hogy a jogalkotó előtérbe helyezi a helyszíni bírságolást, hiszen ez a leggyorsabb változata a büntetési módoknak, amit az eljárás alá vont személy az adott időpontban, és a helyszínen orvosolni tud. Manapság az egyik legelterjedtebb, leggyakrabban alkalmazott eljárás. A régi törvényben az elkövető tettenérése feltétele volt a helyszíni bírság kiszabásának, azonban a törvény jelenlegi szövege alapján úgy tűnik, hogy nem feltétlenül kell tetten érni a szabálysértés elkövetőjét ahhoz, hogy vele szemben helyszíni bírságot lehessen alkalmazni. Mindenesetre akkor jön ez a szankció szóba, ha „rajtakapják” az elkövetőt a jogellenes cselekmény elkövetésén, valamint feltétele az is, hogy a szabálysértő elismerje szabálysértő magatartását, hiszen ha nem ismeri el, akkor nem szabható ki vele szemben helyszíni bírság, és ez esetben feljelentést kell ellene tenni. A feljelentést követően megindul a szabálysértési eljárás, ahol a hatóságnak bizonyítania kell, hogy megtörtént a szabálysértés, míg az elkövető védekezik.

Amennyiben a helyszínen az elkövető elismeri tettei következményét, és elfogadja a hatáskörrel rendelkező hatóság, vagy személy által kiszabott helyszíni bírság összegét, úgy a továbbiakban jogorvoslat benyújtására nincs lehetőség. Ugyanis a jogszabály kimondja, hogy: „Ha az eljárás alá vont személy a helyszíni bírság kiszabását – a helyszíni bírság meg nem fizetése esetén alkalmazandó jogkövetkezményekről szóló tájékoztatás után – aláírásával igazoltan tudomásul veszi, a helyszíni bírság ellen nincs helye jogorvoslatnak.”¹³ Viszont a Szabs. tv. 99/A. §-a alapján lehetőség van speciális felülvizsgálatra, amelyet fentebb már kifejtettem.

¹² 2012. évi II. tv. 99.§ (1) bek.

¹³ 2012. évi II. tv. 99. § (3) bek.

Helyszíni eljárás:

Amint említettem a helyszíni bírság egyik feltétele az, hogy az elkövető elismerje, vagyis tudomásul vegye az elkövetett szabálysértését, ezt pedig aláírásával igazolja. Ha ez megvalósult, akkor a helyszínen bankkártyával vagy csekken kell fizetni, illetve banki átutalásra is van lehetőség, de mindezt 30 napon belül kell teljesíteni.¹⁴

Azzal, hogy az elkövető elismerte, és aláírta a helyszíni bírságot igazoló dokumentumot, ezáltal vállalta annak megfizetését. Eljárásilag fontos, hogy előtte a bírságot kiszabó szervnek vagy személynek kötelessége előzetes tájékoztatást adnia a szabálysértőnek a lehetséges jogkövetkezményekről, amihez a jogszabály által előírt nyomtatványt kell használnia. Ha a helyszíni bírság elfogadása és kifizetése is megtörtént, ez esetben az eljárás le is zárult. Amennyiben a tájékoztatás tudomásul vétele és annak vállalása ellenére az elkövető nem fizeti meg a rá kiszabott összeget, abban az esetben a végrehajtási eljárás szabályait kell alkalmazni, vagyis a bíróság szabálysértési elzárásra változtathatja át a büntetést. Természetesen itt is, mint a pénzbírságnál lehetséges a későbbi befizetés és ebben az esetben az elkövetőnek nem kell leülnie az elzárást.

Abban az esetben, ha az eljárás alá vont személy nem veszi tudomásul a helyszíni bírságolást, a helyszíni bírságot kiszabó szerv vagy személy két dolgot tehet, egyrészt feljelenti az elkövetőt, másrészt pedig helyszíni idézést alkalmazhat. Feljelentés következtében az eljárás az általános szabályok szerint zajlanak le, míg idézés esetében a szabálysértési hatóság elé helyezik az ügyet maximum 5 napon belüli időpontra. A helyszínen feljegyzés készül, amit a helyszíni bírságot kiszabó személynek készítenie kell, amiben részletezi a fellelhető bizonyítékokat, leírja az elkövetett szabálysértést, tájékoztatást ad az adott tanúkutatás eredményéről, valamint rögzíti az idézést. A tanú azért is lényeges az eljárás során, mert alátámasztja egy-egy fél vallomását, segíti a bíró döntését is, ezáltal megkönnyíti a bizonyítási eljárás menetét. Az adott idézési időpontban a feleknek kötelezően meg kell jelenni az adott helyszínen, ahol a szabálysértési hatóság meghallgatást végez.

Harmadik esete a helyszíni bírság kiszabásának, ha az elkövető gépjárművel követte el a szabálysértést, de éppen nem tartózkodik gépjárműve közelében, ez esetben távollétében is lehetőség van helyszíni bírságra. A bírságról szóló tájékoztatást a jármű szélvédőjére, vagy ennek hiányában más helyen is el lehet helyezni a helyszíni bírságot kiszabó szervnek vagy személynek, csak a lényeg az, hogy a bírság észrevehető legyen az érintett személy számára.¹⁵

¹⁴ 2012. évi II. tv. 99. § (4) bek.

¹⁵ 22/2012. (IV.13.) BM rendelet 24. § (1) A gépjárművezető távollétében kiszabott helyszíni bírságról szóló tájékoztatást a gépjármű szélvédőjére, amennyiben az nem lehetséges, egyéb helyen jól látható módon kell

A csekket a rendszám alapján megállapított üzembentartó fogja megkapni, függetlenül attól, hogy akkor, abban az időpontban ő vezette-e az adott járművet. Ha a bírságot a kiszabott határidőn belül nem fizetik meg, illetve az üzembentartó nem vesz tudomást a bírságról, ebben az esetben az eljárást szintén az általános szabályok alapján kell lefolytatni.

A helyszíni bírság végrehajtása:

Az új Sztv. a pénzbírság, helyszíni bírság, valamint a rendbírság által történő szabálysértési költség és az okozott kár megfizetésére egyaránt 30 napos határidőt ad, másképpen e határidőn belül nem teljesíti a végrehajtási eljárást. „A pénzbírságra és a helyszíni bírságra szigorúbb szabályozás vonatkozik, hiszen nincs lehetőség az adók módjára történő behajtásra.”¹⁶

A rendőrség, a korábbiakkal ellentétben, csak tettenérés esetén és csak törvényben meghatározott esetekben alkalmazhatott helyszíni bírságot, most azonban bármely a szabálysértési törvényben meghatározott szabálysértés esetén kiszabhatja e szankciót.¹⁷

Ennek eredményeképpen az állomány valamennyi tagjának tisztában kell lenni az állandó változó jogszabályokkal. A törvény szerint a rendőrség akkor is alkalmazhat helyszíni bírságot, ha az adott szabálysértés miatt egyébként nem ő járna el, tehát bizonyos szabálysértéseknél több hatóság is jogosult helyszíni bírságot kiszabni.

elhelyezni. (2) A tájékoztatás tartalmazza:a) a helyszíni bírságot kiszabó szerv megnevezését, székhelyét és telefonszámát, b) az intézkedés időpontját és helyét, a gépjármű rendszámát,c) a jogszabályi alap megjelölését, valamint a jogsértő cselekmény rövid leírását, továbbá d) a helyszíni bírság kiszabására jogosult személy azonosító számát és aláírását.

¹⁶ Jacsó Judit -Sántha Ferenc: Kiegészítések a Sztv. 2013. évi módosításaira tekintettel a Közigazgatási büntetőjog c. egyetemi jegyzethez, Alapfogalmak és történeti rész (I.) Szabálysértési anyagi jog (II.) és a Szabálysértési eljárási jog (III.) fejezethez 115. old.

¹⁷ 2012. évi II. tv. 39. § (1) „A rendőrség az e törvényben meghatározott feltételek esetén bármely szabálysértés miatt kiszabhat helyszíni bírságot. E törvény eltérő rendelkezése hiányában szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés miatt csak a rendőrség szabhat ki helyszíni bírságot.”

Törvényben meghatározottak szerint szabálysértés esetén helyszíni bírságot szabhat ki:

- 1) a Nemzeti Adó-és Vámhivatal feladat-és hatáskörrel rendelkező szerve,
- 2) a hivatásos katasztrófavédelemi szerv arra felhatalmazott ügyintézője,
- 3) a közlekedési hatóság ellenőre,
- 4) a közterület-felügyelő,
- 5) a természetvédelmi őr, az önkormányzati természetvédelmi őr,
- 6) az erdészeti hatóság arra felhatalmazott ügyintézője,
- 7) a halászati őr,
- 8) a mezőőr.

„A helyszíni bírság összege ötezer forinttól ötvenezer forintig, hat hónapon belül újabb szabálysértés elkövetése esetén hetvenezer forintig terjedhet.”¹⁸

Ha a 30 napos határidőn belül a fizetés nem történik meg, ez esetben a bírságot szabálysértési elzárásra kell átváltoztatni. Lehetőség van az eljárás alá vont személynek az elzárásra való átváltoztatást elkerülni, amennyiben vállalja a meg nem fizetett pénzbírság közérdekű munkára való átváltását. E szerint az elkövetőnek a pénzbírság befizetésére rendelkezésre álló határidőt követő 8 napon belül jelentkeznie kell az állami foglalkoztatási szervnél. Amennyiben az elkövető vállalta a közérdekű munka elvégzését, viszont nem jelentkezett a megadott határidőn belül az állami foglalkoztatási szervnél, vagy munkakötelezettségének nem tett eleget, a meg nem fizetett vagy le nem dolgozott pénz- és helyszíni bírságot szabálysértési elzárásra kell átváltoztatni, amivel szemben nincs jogorvoslati lehetőség. Viszont ha az elkövető vagy helyette más személy a kiszabott pénzbírságot/helyszíni bírságot igazoltan megfizeti, a szabálysértési elzárás nem fogatosítható, és az elkövetőt szabadon kell bocsátani.

¹⁸ 2012. évi II. tv. 99.§ (2)bek.

IV.2. Szabálysértési intézkedések

Fentebb már elemeztem a szabálysértési törvényben nevesített és kiszabható büntetéseket, most megemlítem az intézkedéseket, amelyeket a Szabs. törvény nevesít.

A törvény 4 intézkedést ismer, nevezetesen:

1. járművezetéstől eltiltás
2. elkobzás
3. kitiltás
4. figyelmeztetés

Ezek közül részletesen a figyelmeztetéssel és a járművezetéstől eltiltással kívánok foglalkozni, a témám szempontjából az utóbbival részletesebben, kiemelve a gyakorlati alkalmazását, illetve a vele kapcsolatosan felmerülő problémákat.

Figyelmeztetés mellett csak elkobzás alkalmazható, az intézkedések egyéb esetekben önállóan, egymás vagy büntetés mellett is alkalmazhatóak (Szabs. tv. 8.§ (2) bekezdés).

Az intézkedések alkalmazásának speciális feltételei:

- járművezetéstől eltiltás csak engedélyhez kötött gépjárművel elkövetett szabálysértés esetén
- kitiltás csak sportrendezvénnyel vagy kereskedelmi tevékenységgel összefüggő cselekmény elkövetésekor,
- elkobzás pedig csak a Szabs. tv. 18. § (1) bekezdés a)-e) pontjai valamelyikének fennállása esetén alkalmazható.

IV.2.1. Figyelmeztetés

A Szabs. tv. 20.§ (1) bekezdése alapján figyelmeztetésnek akkor van helye, ha a szabálysértés az elkövetés körülményeire tekintettel csekély súlyú és ettől az intézkedéstől kellő visszatartó hatás várható.

A (2) bekezdés kimondja, hogy a figyelmeztetéssel a szabálysértési hatóság, illetve a bíróság a rosszallását fejezi ki és felhívja az eljárás alá vont személyt arra, hogy a jövőben tartózkodjon a szabálysértés elkövetésétől.

Ez a legenyhébb intézkedés, mellette csak elkobzásnak van helye. A figyelmeztetés nem más, mint egy szóbeli megrovás, amelyet a bíróság vagy a szabálysértési hatóság akkor alkalmaz, ha nem tartja indokoltnak a büntetés kiszabását, de azért a szabálysértési felelősségre vonás feltételei fennállnak, de az elkövetett szabálysértés olyan csekély súlyú, hogy ezen intézkedéstől is kellő visszatartó hatás várható. Ezzel azt fejezi ki a jogalkalmazó, hogy elítéli

az elkövető helytelen magatartását, és egyben felhívja arra, hogy a jövőben tartózkodjon a hasonló cselekmények elkövetésétől.

Ha úgy vesszük tehát a figyelmeztetés egy nevelő célzatú intézkedés, hisz ennek alkalmazásával az elkövetőt nem éri sem vagyoni hátrány, sem pedig a szabadságának megvonása. Hasonló, mint a bűncselekmények esetén a megrovás.

A határozatban a szabálysértési hatóság/bíróság megállapítja az elkövető felelősségét, indokolja a figyelmeztetés alkalmazását, felsorolja az értékelte enyhítő körülményeket.

A gyakorlatban a fiatalkorúak esetében ez a leggyakrabban alkalmazott intézkedés, velük szemben gyakran valóban kellő visszatartó hatást is jelent. A 16. éven aluli elkövetőknél közérdekű munka büntetés nem is szabható ki, pénzbírság pedig csak akkor, ha a fiatalkorú annak megfizetését vállalja.

A csekély súly megítélése nem könnyű jogalkalmazói feladat. Nincs általános mérce, a mérlegelés a jogalkalmazóra van bízva.

A figyelmeztetés alkalmazására okot adhatnak az eljárás alá vont személy személyi körülményei, például alacsony jövedelmi viszonya, az általa eltartottak száma, illetve a makulátlan szabálysértési előélete is.

Ezzel szemben nem indokolt a figyelmeztetés kiszabása, ha az elkövető visszaeső, vagy korábban hasonló jellegű szabálysértés miatt már alkalmaztak vele szemben figyelmeztetést.

Ugyanígy figyelembe vehető az is, ha az elkövető az általa okozott kárt megtérítette, valamilyen jóvátételt ajánlott fel, vagy legalábbis ezekre hajlandóságot mutat.

Csekély súlyú az a cselekmény is, amelynél az elkövetési érték igen alacsony, pl. 1.000 Ft alatti. Nekem volt olyan szabálysértésem is, amelynél az elkövető egy Tesco Áruházban 2 szem kesudiót kóstolt meg. Mivel az elkövető előtte sosem követett el szabálysértést - és ez a lopással elkövetett tulajdon elleni szabálysértés is igen csekély fokban veszélyes a társadalomra, így vele szemben figyelmeztetés intézkedést alkalmaztam.

Azt már korábban említettem, hogy a fiatalkorúaknál a figyelmeztetés az elsődleges szankció, de ha az életkort nézzük, akkor az idősebb kor is jelent némi enyhítő körülményt, ez is egy olyan szempont, amelyet a büntetéskiszabásnál figyelembe kell venni.

Természetesen, ha a fiatalkorú elkövető korábban követett már el szabálysértést és az újabb szabálysértés elkövetésekor a 16. életévét meghaladja, akkor amennyiben vállalja a közérdekű munka ledolgozását, akkor célszerű vele szemben ezt a büntetést kiszabni, hiszen egyrészt a figyelmeztetés nála nem érte el a visszatartó hatást, illetve figyelemmel kell lenni a fokozatosság elvére is. Főleg akkor, ha elzárással is sújtható szabálysértést követett el.

IV.2.2. Járművezetéstől eltiltás

A választott témám szempontjából ennek az intézkedésnek különös jelentősége van, mivel a közlekedési szabálysértések esetén gyakorta ezt is kiszabja a jogalkalmazó.

A 87. Bkv. meghatározza a járművezetéstől eltiltás általános célját. Eszerint ez a joghátrány a közlekedési bűncselekmény elkövetőjét időlegesen megfosztja annak lehetőségétől, hogy járművezetőként részt vegyen a közlekedésben.

Nem minden szabálysértés elkövetése esetén alkalmazható ez az intézkedés, csak akkor, ha a szabálysértést engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével valósították meg. Ebben a körben a törvény különös részében megtalálható közlekedési és kiemelt közlekedési szabálysértések jöhetnek szóba.

Mivel több közlekedési szabálysértés elbírálása a rendőrség hatáskörébe tartozik, a járművezetéstől eltiltást leggyakrabban a rendőrség alkalmazza, de amikor a bíróság hatáskörébe tartozó engedély nélküli vezetés szabálysértés kerül elbírálásra, akkor a bíróság szabhat ki újabb járművezetéstől eltiltást az elkövetővel szemben.

Kötelező alkalmazni ezt a szankciót a Szabs. tv. 23. § (3) bekezdése alapján akkor, amikor valakit a XXVII. és a XXVIII. fejezetben meghatározott, engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével elkövetett szabálysértés miatt 6 hónapon belül legalább két ízben jogerősen felelősségre vontak, az újabb - a XXVII. és a XXVIII. fejezetben meghatározott, engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével elkövetett - szabálysértés elkövetése esetén.

Tartama 1 hónaptól 1 évig terjedhet, hatálya a szabálysértési határozat jogerőre emelkedésével kezdődik. Tartamába be kell számítani azt az időt, amelynek tartamára az eljárás alá vont személy vezetői engedélyét a szabálysértéssel összefüggésben a helyszínen elvették, vagy azt a hatóságnál leadta.

A járművezetéstől eltiltás meghatározott járműkategóriára, illetve járműfajta is vonatkozhat. Ha például valaki személygépkocsival követi el a közlekedési szabálysértést és amúgy több enyhítő körülmény is fennáll: például makulátlan a szabálysértési előélete, nem követett el korábban még közlekedési szabályszegést se, munkájához is szüksége van a jogosítványára, akkor előfordulhat, hogy a bíróság úgy rendelkezik, hogy elektromos kerékpár vagy segéd-motorkerékpár vezetésére vonatkozóan nem veszi el a vezetői engedélyét, tehát ezekkel még tudja oldani a munkába járását.

Ugyanez a helyzet akkor is, ha valaki ittasan vezeti elektromos kerékpárját, és az egyéb méltányolható körülmények is fennállnak, akkor nem indokolt személygépjármű vezetésére vonatkozóan is elvenni a jogosítványát.

Ha a bírósági gyakorlatot nézem, az jól látható, hogy amennyiben valaki elköveti az engedély nélküli vezetés szabálysértést, akkor a bíróság szinte kivétel nélkül alkalmazza ezt a szankciót

vele szemben, de természetesen enyhítő körülmények túlsúlya esetén ez lehet minimális tartamú is, illetve vonatkozhat járműkategóriára is.

A vezetői engedély visszaadása külön jogszabályban meghatározott feltétel teljesítésétől tehető függővé.

Amennyiben valakitől 6 hónapra vagy annál több időre kerül elvételre a vezetői engedély, akkor utáncépzésre köteles, így vezetői engedélyét csak akkor kaphatja vissza, ha ezt a vizsgát sikeresen leteszi.

Az eltíltást elrendelő határozatnak tartalmaznia kell a következőket:

- az eltíltás tartamát a vezetői engedély elvételétől, illetve leadásától eltelt idő beszámítására történő utalással együtt,
- a közlekedési ágazat meghatározását,
- a meghatározott járműkategóriára, illetve járműfajtára vonatkozó eltíltás esetén a járműkategóriát, illetve a járműfaját,
- az eltíltással érintett jármű vezetésére jogosító okmány számát,
- az utáncépzési kötelezettségre vonatkozó tájékoztatást, amennyiben az eltíltás 6 hónapot meghaladó időre szól.

Ez utóbbi tájékoztatás azért fontos, mert közölni kell az érintettel azt, hogy a vezetői engedélyét a közlekedési igazgatási hatóság csak akkor adhatja vissza, ha az érintett személy igazolja, hogy az utáncépzésen részt vett.

A határozatot a jogerőre emelkedéstől számított 8 napon belül meg kell küldeni

- a) közúti járművezetéstől eltíltás esetén a lakóhely szerint illetékes közlekedési igazgatási hatósághoz,
- b) nem közúti járművezetéstől eltíltás esetén az engedélyt kiállító hatósághoz.

A közlekedési igazgatási hatóság a vezetési jogosultság szüneteléséről határozatot hoz.

Hat hónapot elérő vagy azt meghaladó eltíltás esetén az utáncépzésen akkor nem kell részt vennie a járművezetőnek, ha az eltíltás csak járműkategóriára terjed ki és az a vezetői engedély visszavonásával nem jár.

A 38/2007. BK vélemény úgy fogalmazza meg, hogy a járművezetéstől eltíltás mellékbüntetés alkalmazása a büntetéskiszabás céljának megvalósulása érdekében akkor indokolt, ha a közlekedési bűncselekmény elkövetési körülményeiből vagy az elkövető személyiségéből arra kell következtetni, hogy az elkövetőnek a közlekedésben járművezetőként való részvétele a közlekedés biztonságát, mások életét vagy testi épségét

veszélyeztetni, illetve ha bármely bűncselekmény elkövetésével kapcsolatban az ún. mozgó bűnözés hatásos megelőzésére e mellékbüntetés kiszabása szükségesnek mutatkozik.

Fontos megjegyezni, hogy a külföldi állampolgárságú terhelttel szemben kiszabott járművezetéstől eltiltás hatálya csak a Magyar Köztársaság területére terjed ki.

A törvény a járművezetéstől eltiltás kezdő időpontjaként a határozat jogerőre emelkedésének napját és nem a vezetői engedély leadásának idejét határozza meg. Ebből az következik tehát, hogy a jogerőre emelkedéstől kezdődően jogellenes, ha valaki olyan járművet vezet, amelynek vezetésétől eltiltották, függetlenül attól, hogy vezetői engedélye a birtokában van.

A határozat jogerőre emelkedése a Szabs. tv. 138. § (1) bekezdésében meghatározott feltételek szerint következik be. A hatály a főszabálytól eltérően beállhat a rendőr általi helyszíni elvétellel, valamint a hatóságnál történő leadással is. Ezen esetekben az eltiltás tartamába be kell számítani a helyszíni elvételtől, illetve a hatóságnál való leadástól eltelt időt.

Gyakorlati problémák a járművezetéstől eltiltás kapcsán:

Ahogy már korábban utaltam rá, bizonyos közlekedési szabálysértések esetén a rendőrség, illetve a bíróság gyakorta alkalmazza ezen intézkedést az elkövetőkkel szemben.

Teszi ezt a rendőrség akkor, ha az elkövető ismételten közlekedési szabálysértést követ el, avagy súlyosabb közlekedési szabálysértés miatt állapítják meg a felelősségét, illetve szinte kivétel nélkül alkalmazza a bíróság abban az esetben, ha engedély nélküli vezetés szabálysértése miatt indul valakivel szemben eljárás és meg is állapítja ezen szabálysértés elkövetésében az eljárás alá vont személy felelősségét.

Ezen eltiltás a járművezetőket érzékenyen érinti, főleg akkor, ha valaki a munkájához, mindennapi szükségleteinek ellátásához kötődően napi szinten vezet.

A szabálysértési hatóságok határozatai ellen benyújtott kifogások többsége pont a rendőrség által kiszabott ezen szankciót, vagy annak tartamát sérelmezi, és kéri, hogy a bíróság azt vagy mérsékelje, illetve tekintsen el annak alkalmazásától.

Természetesen itt is vizsgálni kell az adott ügy körülményeit, az enyhítő és a súlyosító körülményeket, az elkövető közlekedési előéletét, az általa megvalósított szabálysértés tárgyi súlyát, annak társadalomra való veszélyességét és ezeket együtt értékelve kell meghozni a megalapozott döntést.

Tapasztalatom azt mutatja, hogy a rendőrség gyakorta már az első közlekedési szabálysértés esetén igen szigorúan lép fel az elkövetőkkel szemben, figyelmeztetést ritkán alkalmaz, inkább pénzbírságot szab ki, illetve a járművezetéstől eltiltás tartamát is első esetben sokszor indokolatlanul magas tartamban határozza meg. Indokolási kötelezettségének pedig nem mindig tesz eleget maradéktalanul, így az elkövető is nehezen érti azt meg, hogy vele

szemben az első esetben miért került sor rögtön 10 vagy akár 12 hónap tartamú járművezetéstől eltiltásra.

Amennyiben ilyen kifogást kapok, határozataim indokolásában a megváltoztatás esetén gyakorta kitérek arra, hogy milyen körülményeket nem vizsgált kellőképpen a szabálysértési hatóság, mikre nem tért ki az indokolásában és miért tartom eltúlzottnak az elkövetőkkel szemben alkalmazott büntetést, illetve intézkedést.

Összegezve, a járművezetéstől eltiltás egy hasznos intézkedés, attól kellő visszatartó hatás is várható a szabálysértő járművezetők esetén, de mindenképp célszerű az egyedi körülmények értékelése ezen intézkedés kiszabása esetén.

V. A közlekedési szabályszegők bírságolása

Amint azt feljebb említettem közlekedési szabályszegések esetén az elkövető kaphat egyrészt helyszíni bírságot, avagy közigazgatási bírságot akkor, ha valamely törvényben vagy önkormányzati rendeletben megszabott kötelezettséget megszeg. Például a közösségi együttélés alapvető szabályairól és azok megsértésének jogkövetkezményeiről szóló 30/2018. (VII.12.) önkormányzati rendelet határozza meg a közösségi együttélés szabályait sértő magatartásokat. Közigazgatási bírság állapítható meg azzal a természetes személlyel, jogi személlyel vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezettel szemben például a XIII. kerületben, aki a kerület közigazgatási területén a rendeletben meghatározott szabályszegés valamelyikét elköveti.

Az eljárás a közterület-felügyelők, hatóságok ellenőrzése során tapasztalt szabályszegések észlelése és bejelentése vagy lakossági bejelentés alapján hivatalból indul.

Aki például a meghatározott járművel való közlekedés tilalmára vonatkozó szabályt megszegi, azaz kettőnél több ember által hajtható olyan járművet, amelyen szeszes italt fogyasztanak hajt vagy haladásához segítséget nyújt, az helyi szabályszegést követ el.

Helyszíni bírság kiszabására a közigazgatási és szabálysértési törvény hatálya alatt is lehetőség van. A két helyszíni bírság ugyan nagyon hasonlít egymásra, de különbséget kell tennünk közöttük.

Szabálysértés észlelése esetén a szabálysértési törvény széles körben megengedi helyszíni bírság alkalmazását, és ezzel az ügy helyszínen való gyors lezárását. Ezzel szemben közigazgatási hatóság helyszíni bírságot csak hatósági ellenőrzés keretében szabhat ki (például amikor a NÉBIH ellenőrzi egy étterem konyháját).

Leggyakrabban közlekedési szabályszegésért (pl.: gyorshajítás, tilosban áthaladás) kaphatunk közigazgatási bírságot, de nagyon sokféle közigazgatási szabályszegésért jár bírság. Ezeket különféle jogszabályok határozzák meg. Helyszíni bírságot a rendőrség bármely szabálysértés észlelése esetén kiszabhat.

VI. A közigazgatási bírság szabályozása az 1988. évi I. törvényben

A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) a 20-21. §-okban szabályozza a közigazgatási bírságokat, amelyek bizonyos jogszabályokban előírt rendelkezéseinek megszegőinek jár.

A 20. § (1) bekezdése szerint az e törvényben, valamint külön jogszabályban és közösségi aktusban

- a) a meghatározott engedélyhez és meghatározott okmány meglétéhez kötött belföldi vagy nemzetközi közúti közlekedési szolgáltatásra,
- b) a meghatározott okmány meglétéhez kötött saját számlás áru- és személyszállításra,
- c) a közúti szállítás szociális előírásaira, a vezetési időre, a szünetre, illetve a megszakításra és a pihenőidőre,
- d) a közúti közlekedésben használt menetíró készülék és tachográf-korong, valamint a digitális tachográfokhoz szükséges kártyák használatára,
- e) a veszélyes áruk szállítására, a szállítóra, a közúti járműre és annak személyzetére, az áru feladójára, átmeneti tárolójára, a csomagolóra, a berakóra, a töltőre, a címzettre és a veszélyes áru-szállítási biztonsági tanácsadóra,
- f) a gyorsan romló élelmiszerek és élő állatok közúti szállítására,
- g) a bérelt járművekkel végzett közúti áruszállításra,
- h) a közúti járművek közúti közlekedésben való részvételéhez előírt műszaki, biztonsági és környezetvédelmi tulajdonságokra, a megengedett legnagyobb össztömeget, tengelyterhelést és méretet meghaladó járművek közúti közlekedésére, a rakomány rögzítésére, továbbá az ömlesztett áruk szállítására,
- i) a nemzetközi kombinált árufuvarozást elősegítő kedvezményekre,
- j) a nehéz tehergépkocsik közlekedésének korlátozására,
- k) a közúti közlekedési szabályok közül
 - a megengedett legnagyobb sebességre
 - a biztonsági öv használatára
 - a járműforgalom irányítására szolgáló fényjelző készülék jelzéseire
 - a járművezető szervezetében a szeszes ital fogyasztásából származó alkohol tilalmára
 - a vasúti átjárón való áthaladásra
 - a behajtási tilalomra, a korlátozott övezetre, a kötelező haladási irányra
 - az autópálya leálló sávjának igénybevétele

- l) a magyarországi illetőségű személynek vagy szervezetnek a külföldi hatósági jelzéssel ellátott jármű belföldi üzemeltetésére, használatára,
 - m) az útdíjköteles útszakaszok használatáért fizetendő, megtett úttal arányos útdíjra,
 - n) a (7)-(7a) bekezdésben meghatározott, valamint a 44. § (4) bekezdés szerinti, a jármű továbbközlekedésének megtiltására irányuló, hatósági intézkedésekre,
 - o) a Nemzeti Tengelysúlymérő Rendszer keretében végzett mérés eredménye befolyásolásának tilalmára,
 - p) a közúti közlekedési ellenőrzés lefolytatására, annak során hozott hatósági intézkedésekre
- vonatkozó rendelkezések megsértői bírság fizetésére kötelezhetők.

A Kkt. 20. § (4a) bekezdése szerint a közúti forgalomban történő ellenőrzés során, ha az (1) bekezdés a), b), k), m) vagy p) pontjában, illetve a (11) bekezdés c) pontja szerinti ellenőrzés során az (1) bekezdés a)-b) pontjaiban meghatározott szabályszegést elkövető személye a helyszínen megállapítást nyer, a hatóság eljáró tagja határozathozatal nélkül szabja ki a bírságot és döntését közli az elkövetővel. Ha az elkövető a jogsértés tényét nem vitatja, a döntéssel szemben fellebbezésnek nincs helye, amelyről az ügyfelet a helyszínen tájékoztatni kell.

A Kkt. 20. §-át érintő módosítások következtében lehetővé válik, hogy a közúti forgalomban végzett ellenőrzés során az egyszerűsített, határozathozatal nélkül történő bírságkiszabás ne csak a közlekedési szabályok vagy az útdíjfizetési kötelezettség megszegése esetén legyen alkalmazható, hanem a meghatározott engedélyhez és meghatározott okmány meglétéhez kötött belföldi vagy nemzetközi közúti közlekedési szolgáltatásra vonatkozó szabályok megsértése esetén is. ennek eredményeként a meglehetősen gyakori engedély nélküli fuvarozási tevékenységgel szemben hatékonyabb fellépés válik lehetővé.

Ezekben az esetekben is megnyílik a lehetőség a szabályszegést elkövető járművének visszatartására, ami a szankciók érvényesítését segíti elő. Szintén a hatékonyabb fellépést segíti, hogy a törvény megteremti annak lehetőségét, hogy a közlekedési hatóság, a rendőrség és a vámhatóság nemcsak az üzembentartó telephelyén, hanem a fel-, le- és átrakodóhelyeken, vámudvarokban is ellenőrizhesse a szükséges okmányok meglétét. A módosítások alkalmasak az engedély nélküli fuvarozási tevékenység visszaszorítására.

A 156/2009. (VII.29.) Kormányrendelet a közúti áru fuvarozáshoz, személyszállításhoz és a közúti közlekedéshez kapcsolódó egyes rendelkezések megsértése esetén kiszabható bírságok összegéről, valamint a bírságolással összefüggő hatósági feladatokról 1.§ (1) bekezdése

szerint az 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) 20. § (1) bekezdésében meghatározott rendelkezések megsértőjével szemben a közigazgatási hatósági eljárásban bírság szabható ki.

A Kkt. 20. § (1) bekezdés a) pontjához kapcsolódóan az 1. sz. melléklet rendelkezik a kiszabható bírságok összegéről.

A Kkt. 20. § (1) bekezdés b) pontjához kapcsolódóan a 2. sz. mellékletben meghatározott bírságot köteles fizetni az, aki a Korm. rendelet 2.§ a), b), g), h), i) és k) pontjában meghatározott jogszabályban vagy nemzetközi szerződésben meghatározott rendelkezést megsérti.

A Kkt. 20. § (1) bekezdés c) pontjához kapcsolódóan a 3. és a 4/A. sz. mellékletben meghatározott összegű bírságot kell megfizetni annak, aki a jogszabályban felsorolt és meghatározott, a vezetési és pihenőidőre, valamint az ezekkel összefüggő okmányokra vonatkozó rendelkezést megsérti.

A Kkt. 20. § (1) bekezdés d) pontjához kapcsolódóan a 4. sz. mellékletben meghatározott összegű bírságot kell megfizetnie a meghatározott, a menetíró készülékre, a tachográf-korongra és az ezek használatára vonatkozó rendelkezést megsértő személynek.

A Kkt. 20. § (1) bekezdés e) pontjához kapcsolódóan az 5. sz. mellékletben meghatározott összegű bírságot köteles megfizetni a meghatározott, a veszélyes áruk, anyagok, hulladékok szállítására, valamint a közúti járműre és annak személyzetére, az áru feladójára, átmeneti tárolójára, a csomagolóra, a berakóra, a töltőre, a címzettre és a veszélyes áru szállítási biztonsági tanácsadó kinevezésére és képzésére vonatkozó rendelkezést megsértő.

A Kkt. 20. § (1) bekezdés f) pontjához kapcsolódóan a 6. sz. mellékletben meghatározott összegű bírságot köteles megfizetni az, aki a meghatározott, gyorsan romló élelmiszerek vagy az élő állatok szállítására vonatkozó rendelkezést megsérti.

A Kkt. 20. § (1) bekezdés g) pontjához kapcsolódóan a 7. sz. mellékletben meghatározott összegű bírságot köteles fizetni az, aki a 261/2011. (XII.7.) Korm. rendelet 34. §-ában foglalt rendelkezést megsérti.

A Kkt. 20. § (1) bekezdés h), n) és o) pontjához kapcsolódóan a 8. sz. mellékletben meghatározott összegű bírságot köteles fizetni az, aki a különböző törvényben, illetve rendeletben meghatározott rendelkezést megsérti.

A 21.§ a későbbiekben elemzett üzembentartói felelősségről és a mentesülési szabályokról szól.

A 21. § (1) bekezdésében szabályozásra került, hogy a gépjármű üzembentartója, illetve a 21/A. § (2) bekezdésében meghatározott esetben a gépjárművet használatra átvevő személy felel azért, hogy az általa üzemeltetett, illetve használt gépjárművel pl. a megengedett legnagyobb sebességre, a vasúti átjárón való áthaladásra, a járműforgalom irányítására

szolgáló fényjelző készülék jelzéseire, a behajtási tilalomra, a korlátozott övezetre, a kötelező haladási irányra vonatkozó egyes előírások betartásra kerüljenek.

Ha ezen (1) bekezdés szerinti egyes előírásokat megszegik, az üzemmentartóval, illetve a 21/A. § (2) bekezdésében meghatározott esetben a gépjárművet használatra átvevő személlyel szemben

- az (1) bekezdés a)-c) és e)-h) pontja szerinti esetben 10.000 forinttól 300.000 forintig,
- az (1) bekezdés d) és i) pontja szerinti esetben 10.000 forinttól 800.000 forintig

terjedő közigazgatási bírságot kell kiszabni.

A (2) bekezdésben meghatározott közigazgatási bírság kiszabásának kizárólag a külön jogszabályban meghatározott szerinti technikai eszközzel készített és továbbított felvétellel dokumentált szabályszegés esetén van helye.

A 21/B. § (1) bekezdése szerint a közigazgatási bírság kiszabására irányuló eljárás a szabálysértési eljárás ugyanazon jogsértés miatt történő lefolytatását nem érinti.

A (2) bekezdés szerint a helyszíni bírság, továbbá szabálysértési eljárásban pénzbírság nem szabható ki azzal a személlyel szemben, akivel szemben a szabálysértés alapjául szolgáló előírás megsértése miatt a 21. § (1) és (2) bekezdése alapján vagy a 21/A. § (2) bekezdése alapján közigazgatási bírság kiszabásának van helye.

Közlekedési szabályszegés miatt lehet, hogy szabálysértési eljárás indul ellenünk, de az is előfordulhat, hogy közigazgatási bírságot szabnak ki.

A szabálysértés miatt kiszabott pénzbírság és a közigazgatási bírság nem ugyanaz.

Vannak tehát olyan közlekedési szabályszegések, amelyek miatt közigazgatási bírságot kell kiszabni, ezeket a 410/2007. (XII. 29.) Korm. rendelet sorolja fel.

Csak példálózó jelleggel ilyen:

- a gyorsajtás
- az autópálya leállósávjának nem megengedett használata
- a közlekedési lámpák jelzéseire vonatkozó szabályok megszegése
- a behajtási tilalomra vonatkozó szabályok megszegése
- a kötelező haladási irányra vonatkozó szabályok megszegése
- a menet közben kézben tartott mobiltelefon használatával elkövetett jogsértések
- a biztonsági öv nélküli közlekedés
- a gyermekbiztonsági rendszer használatának elmulasztása
- a motorkerékpáron bukósisak használatának elmulasztásával elkövetett jogsértések.

Az üzembentartó felelőssége

Üzembentartó és tulajdonos megkülönböztetése:

Az emberek viszonylag ritkán találkoznak az üzembentartó kifejezéssel, ezért fontos tisztázni a különbséget az üzembentartó és a tulajdonos között. Talán az sem nyilvánvaló mindenki előtt, hogy az üzembentartó jog a gépjárművekhez kapcsolódik. Gépjárművek esetén ugyanis a tulajdoni jogot és az üzembentartói jogot szét lehet választani.

Üzembentartó alaphelyzetben maga a tulajdonos, de élhet azzal a lehetőséggel, hogy a gépjármű üzemeltetését egy általa kijelölt személynek átengedi, majd vissza is vonhatja. Fontos követelmény, hogy az üzembentartó személyében történt változás a gépjármű telephelye szerinti ország hatósága által okiratba legyen foglalva, illetve be legyen jegyezve a gépjármű okmányaiba is. A gépjármű üzembentartójának a feladata, hogy a gépjármű szabályos működtetésével összefüggő kötelezettségek megtegye, illetve az üzemeltetéssel kapcsolatos törvényeket betartsa. Így köteles többek között megkötni, és rendszeres fizetéssel fenntartani a gépjármű felelősségbiztosítást, bejelenteni az üzembentartó adataiban történő változásokat, illetve fizetni a gépjárműadót. A jogok között szerepel a gépjármű műszaki vizsgáztatása, a forgalomból való ideiglenes kivonás, az ismételt forgalomba helyezés, illetve a rendszám-tábla, a forgalmi engedély, a címke és a regisztrációs matrica pótlása.

A tulajdonos és az üzembentartó ún. üzembentartó szerződésben rögzítik az egyezségüket.

Amennyiben a gépjárművel baleset történik, azért az üzembentartó vonható felelősségre, illetve adott esetben a károkat is neki kell megtérítenie, és nem a tulajdonosnak.

Röviden összefoglalva a fentieket az üzemtartó sajátjaként használja a gépjárművet, az azzal járó minden joggal és kötelességgel. Egyetlen dologban van csak korlátozva, mégpedig abban, hogy nem adhatja a gépjárművet más tulajdonába, arra csak a tulajdonosnak van joga. Az üzemtartó/a tulajdonos felel azért, hogy a járművel az előírt közlekedési szabályok be legyenek tartva. Így nem fordulhat elő az, hogy nem lehet behajtani a büntetést, azért, mert nem lehet megállapítani, hogy ki vezette az autót és követte el a szabályszegést. Az objektív felelősség elve alapján az üzemtartónak kell megfizetni a bírságot függetlenül attól, hogy valójában ki vezette az autót. Ez biztosítja azt, hogy ezeket a gyakran elkövetett, kiemelt súlyú szabályszegéseket mindig szankció kövesse, és a bírság mindig behajtásra kerüljön. Ha a Kkt. 21. § (1) bekezdése szerinti egyes előírásokat megszegik, az üzemtartóval, illetve a 21/A. § (2) bekezdésében meghatározott esetben a gépjárművet használatra átvevő személlyel szemben közigazgatási bírságot kell kiszabni. A meghatározott közigazgatási bírság kiszabásának kizárólag a külön jogszabályban meghatározott szerinti technikai eszközzel készített és továbbított felvétellel dokumentált szabályszegés esetén van helye.

A jármű tulajdonosa csak két esetben mentesülhet a bírság megfizetése alól:

- ha a gépjárművet ellopták és ezt a tulajdonos a szabályszegés időpontját megelőzően bejelentette,
- vagy ha a tulajdonos a gépjárművet a szabályszegést megelőzően más személy használatába adta (kölcsönadta), és erről készült írásos dokumentum, vagy ezt menetlevél, fuvarlevél igazolja.

Közigazgatási eljárás során tehát csak ebben a két esetben hivatkozhat a tulajdonos arra, hogy az autót nem ő vezette és csak valamelyik feltétel teljesülése esetén mentesülhet a bírság megfizetése alól.

Közigazgatási bírság összege:

Közigazgatási bírság kiszabását törvény vagy önkormányzati rendelet írhatja elő.

Ha a közigazgatási bírságot törvény írja elő, akkor magánszemélyeket maximum 1 millió forintba bírságozhatnak meg, a szervezetekkel szemben kiszabott bírság pedig maximum 10 millió forint lehet, azzal a kitéttel, hogy törvény vagy kormányrendelet ettől eltérően rendelkezhet.

Önkormányzati rendelet alapján kiszabott bírság magánszemélyekkel szemben maximum 200.000 forint, szervezetekkel szemben maximum 2 millió forint lehet.

A hatóság az eset összes körülményét mérlegelve dönt a bírság összegéről.

A bírság összegénél figyelembe veszik például az alábbiakat:

- visszafordítható-e az okozott sérelem,
- hány embert érintett a jogsértés,
- mennyi ideig tartott a jogsértés,
- ismétlődött-e a jogsértés, azt egyszer vagy többször követték-e el,
- együttműködik-e a jogsértő az eljárás során,
- mekkora a jogsértés mértéke, gazdasági súlya

A közigazgatási bírság kiszabása:

A közigazgatási bírságot a közigazgatási hatóság (közigazgatási hatósági ügy intézésére hatáskörrel rendelkező hatóság) szabja ki, amely lehet államigazgatási szerv, helyi önkormányzati képviselő-testület, polgármester, jegyző, egyéb szervezet, köztestület, természetes személy és jogi személy is, ha törvény vagy kormányrendelet közigazgatási hatósági jogkörrel ruházta fel. Ezen hatóság a közigazgatási hatósági eljárás során megállapított jogszabálysértések esetén szabja ki a bírságot. Önkormányzati rendelet alapján kiszabott közigazgatási bírságot a jegyző szabja ki.

A bírság befizetésének határideje:

Főszabály szerint a közigazgatási bírság kiszabásáról szóló határozat véglegessé válását követő 30 napon belül kell megfizetni. A határozat akkor végleges, ha a döntés ellen már nem lehet fellebbezni (ilyenkor a határozat a közlésével véglegessé válik), vagy ha a fellebbezési határidő lejárt és nem fellebbeztek (a döntés közlésétől számított 15 napon belül lehet fellebbezni).

Mentesülés a bírság befizetése alól:

A közigazgatási szankciórendszerben ma uralkodók az objektív bírságok. Ez azt jelenti, hogy a bírság kiszabásához elegendő a jogsértés elkövetése, nem vizsgálható a szándékosság vagy a gondatlanság. A hatóság nem vizsgálja a jogsértő tudati állapotát vagy erkölcsi hozzáállását sem.

Például mindegy, hogy ki vezette az autót, a közlekedési szabályok megszegéséért a közigazgatási bírságot a gépjármű üzembentartójának kell megfizetnie.

A hatóságnak nincs lehetősége figyelembe venni az elkövető szociális körülményeit sem, így a bírság méltányossági alapon történő elengedése, csökkentése nincs lehetőség.

A befizetés elmulasztásának következményei:

A közigazgatási bírságot, a szabálysértési eljárásban kiszabott pénzbírsággal szemben, nem lehet elzárásra vagy közérdekű munkára átváltoztatni. A közigazgatási bírságot mindenképpen behajtja az adóhatóság az adók módjára történő végrehajtás szabályai szerint.

Ha nem fizeti be a végleges határozattal kiszabott bírságot, akkor az adóhatóság végrehajtási eljárást folytat le és behajtja a tartozását. Ilyenkor az adók módjára történő végrehajtásnak van helye: az adóhatóság a munkabérre, fizetési számlára, ingó és ingatlan vagyponra terheli rá az összeget.

A bírság befizetésére a végrehajtás megindítását követően is van lehetőség. Ha befizeti a bírságot megszüntetik a végrehajtást.

A közigazgatási eljárás során kiszabott helyszíni bírság:

A közigazgatási helyszíni bírság nagyon hasonlít, de nem azonos a szabálysértésért kiszabható helyszíni bírsággal.

Közigazgatási helyszíni bírság, hasonlóan a szabálysértési eljárásban kiszabható helyszíni bírsággal akkor szabható ki, ha teljes mértékben elismerik a jogsértést. Ha aláírja a helyszíni bírságról szóló nyomtatványt, azzal elismeri, hogy elkövette a jogsértést.

Ez viszont azt is jelenti, hogy nem lesz lehetőség jogorvoslatra. Erről a hatóságnak tájékoztatást kell adnia. Ebben az esetben tehát már nem lehet fellebbezni, kifogást vagy panaszt emelni és be kell fizetni a kiszabott bírságot.

Különbség a szabálysértési és a közigazgatási helyszíni bírság között, hogy a szabálysértési törvény alapján kiszabott helyszíni bírság esetében a felelősség szempontjából számít az elkövető személye, míg a közigazgatási helyszíni bírság esetében az irreleváns. További jelentős különbség, hogy míg a szabálysértési törvény alapján a meg nem fizetett helyszíni bírság és pénzbírság átváltoztatható elzárásra, addig a meg nem fizetett közigazgatási bírság legfeljebb adók módjára behajtható.

A helyszíni bírság összege nem lehet magasabb, mint az adott jogsértésért kiszabható közigazgatási bírság legmagasabb összegének negyede.

Az önkormányzati rendelet alapján kiszabható helyszíni bírság legmagasabb összege magánszeméllyel szemben 50.000 Ft, szervezetekkel, cégekkel szemben 500.000 Ft lehet.

A kiszabott összeg nem lehet alacsonyabb, mint az adók módjára történő végrehajtás szabályai szerinti legkisebb behajtható összeg.

VII. Szándékos és gondatlan elkövetés

A szabálysértési jog – egyezően a büntetőjoggal – a bűnösségen alapuló felelősséget fogadja el. Nem ismeri el az elkövető tudatától, bűnösségétől független, úgynevezett objektív felelősséget.

Szabálysértés miatt az vonható felelősségre, akinek a cselekménye szándékos vagy gondatlan, kivéve, ha a szabálysértést meghatározó jogszabály csak a szándékos elkövetést bünteti (Szabs. tv. 2. § (1) bekezdés). A Szabs. tv. tehát a szándékos és a gondatlan elkövetést egyaránt büntetni rendeli, kivéve, ha a szabálysértést meghatározó jogszabály csak a szándékos elkövetést bünteti. Vannak olyan esetek is, amikor szabálysértésként kizárólag a gondatlan elkövetés büntetendő, mert a szándékos alakzat már bűncselekmény (például közúti közlekedés rendjének megzavarása).

Így tehát a törvény szabálysértési tényállásai a szándékos és a gondatlan cselekmények büntetendőségét az alábbiak szerint tartalmazzák:¹⁹

Szándékos és gondatlan elkövetés esetén egyaránt büntetendő szabálysértések:

A tényállás „hallgat” a bűnösségről, ami azt jelenti, hogy a szándékos és a gondatlan elkövetés azonos szankcióval büntetendő. Ilyenkor a szándékos, illetve a gondatlan elkövetés a büntetés kiszabásánál figyelembe veendő körülmény (például Szabs. tv. 209. § (1) és (2) bek.)

a.) Kizárólag szándékos elkövetés esetén büntetendő szabálysértések:

A diszpozíció „hallgat” a szándékosságról, mert a gondatlan elkövetés fogalmilag ki van zárva. Így például „aki mást félelemkeltés céljából a megfenyegetett személyre vagy annak hozzátartozójára vonatkozó, a becsület csorbítására alkalmas tény nagy nyilvánosság elé tárásával komolyan megfenyeget” (Szabs. tv. 173. §) Ehhez hasonló azon esetkör, amikor a szándékos elkövetés a tényállás büntetőjogi eredetéből ered, így például sikkasztással elkövetett tulajdon elleni szabálysértés (Szabs. tv. 177. § (1) bek. a) pont II. fordulat).

b.) A diszpozíció utal a szándékosságra, mert csak a szándékos elkövetést rendeli büntetni, bár a gondatlan elkövetés fogalmilag nincs kizárva. Így például „közterületen vagy nyilvános helyen fiatakorút szándékosan lerészegít” (Szabs. tv. 200. § (1) bek. d) pont).

c.) Kizárólag gondatlanságból elkövethető szabálysértések, így a diszpozíció utal a gondatlanságra, mert a szándékos alakzat már bűncselekmény. Így például „[a]ki a közúti

¹⁹ Hollán Miklós-Nagy Judit: A szabálysértési jog tankönyve

közlekedés szabályait megszegi és ezzel másnak vagy másoknak életét, testi épségét vagy egészségét gondatlanságból közvetlen veszélynek teszi ki” (Szabs. tv. 219. § (1) bek.). Ezzel szemben bűncselekményt követ el, aki a veszélyt szándékosan idézi elő.

A törvény 29. § (1) bekezdésének megfelelően a szándékosság és a gondatlanság fogalmára a Büntető Törvénykönyvről szóló törvény által meghatározottakat a szabálysértésekre is alkalmazni kell. Így szándékosan követi el a szabálysértést, aki cselekményének következményeit kívánja, vagy e következményekbe belenyugszik (Btk. 7. §). A szándékosság értelmi oldala a tények tudatából és a cselekmény veszélyességének tudatából áll. Az elkövetőnek nem kell ismernie a szabálysértés jogszabályi tényállását, de azt igen, hogy cselekménye tilalmazott, veszélyes vagy erkölcstelen. A szándékosság érzelmi oldala a következmények kívánása vagy a következményekbe való belenyugvás. A kívánás az egyenes szándékot (*dolus directus*), a belenyugvás az eshetőleges szándékot (*dolus eventualis*) fejezi ki.

Gondatlanságból követi el a szabálysértést, aki előre látja cselekményének lehetséges következményeit, de könnyelműen bíz az elmaradásukban, vagy cselekménye lehetséges következményeit azért nem látja előre, mert a tőle elvárható figyelmet vagy körültekintést elmulasztja (Btk. 8. §).

A gondatlanságnak is két alakzata van:

- 1.) a tudatos gondatlanság (*luxuria*),
- 2.) hanyag gondatlanság (*negligentia*).

A tudatos gondatlanságnak – hasonlóan a szándékossághoz – van értelmi és érzelmi oldala. Az értelmi oldal a magatartás lehetséges következményeinek előrelátása, az érzelmi oldal pedig az e következmények elmaradásában való könnyelmű bizakodás. A hanyag gondatlanság esetén hiányzik az értelmi és az érzelmi oldal: amit az elkövető nem lát előre, ahhoz érzelmileg sem viszonyulhat. Mégis hanyag gondatlanság esetén a jog azt rója fel az elkövetőnek, hogy bár a magatartás lehetséges következménye előre látható volt, azt azért nem látta előre, mert a „tőle elvárható” figyelmet vagy körültekintést elmulasztotta. Az úgynevezett objektív gondossági kötelezettség azt az általánosan elvárható magatartást jelenti, amelyet egy meghatározott feladatot ellátó személytől ebben a körben a társadalom elvár. A „tőle elvárhatóság” az alanyi bűnösség eleme, és arra ad választ, hogy az elkövető személyes képességeinél fogva alkalmas volt-e az objektív gondossági köteleesség teljesítésére. A

gondatlanság megállapítása szempontjából az objektív gondossági kötelességet az átlaggal szemben támasztott társadalmi követelmény alapján kell megítélni, hacsak az elkövető nem áll valamely meghatározott hivatás vagy foglalkozás szabályainak hatálya alatt. Ilyen esetben ugyanis az objektív gondossági kötelesség – mint norma – tartalmát az adott hivatás (foglalkozás) írott és íratlan szabályai alkotják.²⁰

²⁰ Hollán-Nagy: A szabálysértési jog tankönyve

VIII. Halmazat kérdése szabálysértések esetén, a büntetés kiszabása halmazat esetén

A halmazati büntetésre a korábbi szabálysértési kódex is a büntetési tétel felső határának megemelésével reagált (1999. évi Sztv. 24. §). A szabálysértési kódex eredeti szövege lényegében átvette ezeket a rendelkezéseket (Szabs. tv. 22. § (1)–(2) bek.), amelyeket a 2012. évi XXXI. törvény egészített ki a fix bírságos szabálysértések esetén irányadó rendelkezésekkel (Szabs. tv. 22. § (3)–(4) bek.).

A halmazati büntetés alkalmazására ugyanis az egyes bekezdések alkalmazási feltételeiből absztrahálva akkor van lehetőség, ha az elkövetőt „ugyanabban az eljárásban több [...] szabálysértés miatt vonják felelősségre”.

Az azonos eljárásban elbírálás feltételére tekintettel a szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértések alapesetben csak egymással állhatnak halmazatban. Elzárással is büntethető szabálysértés miatt ugyanis csak bíróság járhat el (Szabs. tv. 38. § (3) bek.). Ha azonban a bíróság az előtte folyó szabálysértési eljáráshoz egyesíti az ugyanazon eljárás alá vont személy ellen a hatáskörébe nem tartozó szabálysértés miatt indult eljárást (Szabs. tv. 44. § (3) pont), akkor szabálysértési elzárással büntethető és más – akár a kormányrendeletben meghatározott kötelező mértékű pénzbírsággal sújtandó – szabálysértés is állhat halmazatban. Halmazati büntetés esetén csak az elzárás és a pénzbírság büntetési tételét kell megemelni. Nem változik tehát az adott szabálysértések miatt kiszabható büntetések köre, a közérdekű munka (és az intézkedések) büntetési tétele, valamint főszabály szerint a pénzbírság büntetési tételének alsó határa sem. A halmazati büntetés jogkövetkezménye általában az elzárás és a pénzbírság felső határának megemelése (Szabs. tv. 22. § (1), illetve (2)–(3) bek.). Kivételesen az elzárással nem büntethető szabálysértés pénzbírságának alsó határa is megemelkedik, ha kormányrendeletben meghatározott kötelező mértékű pénzbírsággal sújtandó szabálysértéssel áll halmazatban (Szabs. tv. 22. § (4) bek.).

A szabálysértési elzárás esetén a halmazati büntetés leghosszabb tartama 90 nap (Szabs. tv. 22. § (1) bek. I. fordulat). Ez gyakorlatilag a halmazati büntetés felső határának másfélszeresére való emelését jelenti, figyelemmel arra, hogy az egy szabálysértés miatt kiszabott elzárás leghosszabb tartama 60 nap (Szabs. tv. 9. § (2) bek.). A pénzbírság felső határa halmazati büntetés kiszabása esetén a felével emelkedik.

A büntetési tétel felső határának konkrét összege attól függ, hogy a számítás alapját leg súlyosabb cselekményként

- elzárással is büntethető;

- szabálysértési elzárással nem büntethető;
- kormányrendeletben meghatározott kötelező mértékű pénzbírsággal sújtandó szabálysértés képezi.

A) A büntetés kiszabásánál releváns körülmények a halmazatban álló bármelyik szabálysértést jellemezhetik. A halmazat önmagában nem súlyosító körülmény, de a kettőnél több cselekmény halmazata már annak tekintendő.

B) Ha az elkövetőt elzárással nem büntethető és kormányrendeletben meghatározott kötelező mértékű pénzbírsággal sújtandó szabálysértés halmazata miatt vonják felelősségre (Szabs. tv. 22. § (4) bek.), akkor két cselekmény esetén a pénzbírság kiszabásánál a kormányrendeletben meghatározott kötelező mértékű pénzbírsággal sújtandó szabálysértéshez kapcsolódó körülmények nem vehetők figyelembe. Nincs azonban akadálya annak, hogy három vagy több cselekmény esetén súlyosító körülményt képezzenek a második kormányrendeletben meghatározott kötelező mértékű pénzbírsággal sújtandó szabálysértés körülményei, amelyeknek a büntetési tétel alsó határának meghatározásánál nincs szerepük.

C) Ha az elkövetőt kizárólag kormányrendeletben meghatározott kötelező mértékű pénzbírsággal sújtandó szabálysértések halmazata miatt vonják felelősségre (Szabs. tv. 22. § (3) bek.), a büntetés kiszabása a pénzbírság és más szankciók közötti választásra korlátozódik. A fenti szabályozás meglehetősen bonyolult, a jogalkalmazók körében is sokszor vet fel értelmezési problémákat, javasolt lenne ennél átláthatóbb és könnyebben alkalmazható szabályozás a halmazati kérdések vonatkozásában, mely elősegítené egyrészt az egységes és következetes jogalkalmazást a mostani sokszor kaotikus helyzet helyett.

IX. Ismételt elkövetés és a büntetés kiszabása a "visszaesők" esetében

Az ismételt elkövetésre vonatkozó hatályos rendelkezés a korábbi szabálysértés elkövetésére figyelemmel más büntetés alkalmazását teszi lehetővé, illetve megemelt büntetési tétel alkalmazását írja elő, valamint bizonyos szankció kötelező alkalmazásáról rendelkezik. Az egész rendelkezés szövegét hatálybalépését megelőzően újra megállapította a 2012. évi XXXI. törvény 1. § (3) bekezdése. A módosítás már tartalmazta a kormányrendeletben meghatározott összegű pénzbírság kiszabása esetére is az ismételt elkövetés szabályait (Szabs. tv. 23. § (4) bek.). Az ismételt elkövetés szabályai alól kivette az összes, a Szabs. tv. XXVII. és XXVIII. fejezetében meghatározott közlekedési szabálysértést. A hatályos szabályozás kifejezetten tisztázta, hogy az olyan cselekmény, amely miatt helyszíni bírságot szabtak ki, korábban elkövetett cselekményként sem releváns a súlyosabb jogkövetkezmények szempontjából (Szabs. tv. 23. § (5) bek.).

A Szabs. tv. 23. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseket nem lehet alkalmazni, ha a cselekmény a XXVII. és a XXVIII. fejezetben meghatározott közlekedési szabálysértésnek minősül (Szabs. tv. 23. § (2) bek. b) pont). Ha a közlekedési szabálysértés nem a kormányrendeletben meghatározott kötelező mértékű pénzbírsággal sújtandó (például vasúti átjárón áthaladás szabályainak megsértése, Szabs. tv. 222. §), akkor az ismételt elkövetés csak súlyosító körülményként értékelhető. Ha viszont a kormányrendeletben meghatározott kötelező mértékű pénzbírsággal sújtandó szabálysértésről van szó, akkor az ismételt elkövetés a Szabs. tv. 23. §-a (4) bekezdésében írt szabályai alkalmazandók. Az ismételt elkövetésre vonatkozó, a Szabs. tv. 23. §-ában foglalt rendelkezéseket nem lehet alkalmazni, ha az eljárás tárgyát képező szabálysértés miatt helyszíni bírságot szabtak ki (Szabs. tv. 23. § (2) bek. a) pont). Ilyen esetekben azonban a kódex speciális szabályokat tartalmaz az ismételt elkövetésre (Szabs. tv. 99. § (2), (7)–(11) bek.).

Az ismételt elkövetés lényege az, hogy az eljárás alá vont személyt az eljárás tárgyát képező szabálysértés elkövetésének időpontját megelőzően 6 hónapon belül legalább két ízben jogerősen felelősségre vonták szabálysértés elkövetése miatt. Az ismételt elkövetésre vonatkozó rendelkezések alkalmazását illetően a korábban elkövetett cselekmény csak szabálysértés lehet, bűncselekmény nem. Nem alkalmazhatók tehát az ismételt elkövetésre vonatkozó rendelkezések akkor sem, ha a két korábbi cselekmény vagy azok egyike bűncselekmény. Akkor sem, ha bűncselekmény (például lopás, Btk. 371. §) – mint többen a kevesebbet – magában foglalja a szabálysértés [Szabs. tv. 177. § (1) bek. a) pont] elkövetését.

A hat hónapon belül legalább két ízben jogerősen felelősségre vonás akkor is ismételt elkövetést alapoz meg, ha a cselekmény már korábban ismételt elkövetés megállapításának szolgált alapul, vagy maga is ismételt elkövetés volt.

Az ismételt elkövetés jogkövetkezménye, hogy

- pénzbírsággal büntetendő szabálysértések esetén elzárás alkalmazására ad lehetőséget (Szabs. tv. 23. § (1) bek. b–d) pont); illetve
- elzárással büntetendő szabálysértés esetén felemeli az elzárás és a pénzbírság büntetési tételének felső határát (Szabs. tv. 23. § (1) bek. a) pont);
- járművezetéstől eltiltás kötelező alkalmazását írja elő (Szabs. tv. 23. § (3) bek.).

Az ismételt elkövetés jogkövetkezményei az adott eljárásban, illetve a korábban elbírált szabálysértések jellege alapján differenciálódnak:

A) Ha mindhárom (az adott eljárásban elbírált és két a korábbi) szabálysértés szabálysértési elzárással is büntethető, akkor az elzárás maximuma 90 nap (Szabs. tv. 23. § (1) bek. a) pont).

B) Ha az újabb szabálysértés elzárással is büntethető, a korábbi két cselekmény pedig pénzbírsággal sújtható szabálysértés, akkor az elzárás maximuma 75 napra emelkedik (Szabs. tv. 23. § (1) bek. c) pont).

C) Ha az újabb szabálysértés pénzbírsággal sújtható, de korábban szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés miatt legalább két ízben jogerősen felelősségre vonták az elkövetőt, akkor is 75 napig terjedő szabálysértési elzárás büntetés szabható ki (Szabs. tv. 23. § (1) bek. b) pont).

D) Ha mindhárom (az adott eljárásban elbírált és két a korábbi) szabálysértés is pénzbírsággal büntethető, akkor 60 napig terjedő szabálysértési elzárás büntetés szabható ki (Szabs. tv. 23. § (1) bek. d) pont).

Zárszó

A szankciók terén történt megállapításaimat összegezve azt gondolom, hogy a jelenleg hatályos szabálysértési törvény által nevesített szankciók és azok rendszere világos és jól értelmezhető, gyakorlati alkalmazásuk azonban vet fel némi problémát.

A közérdekű munka büntetés elemzésénél már kitértem azon gyakorlati problémákra, amelyek a törvénytörvény módosításával orvosolhatóak lehetnének, így a 8 napos jelentkezési határidő legalább 30 napra történő megemlése szükséges és időszerű, a jelenleg alkalmazott 8 nap szinte kivétel nélkül kevés a bírósági végzések kézbesítésére az eljárás alá vont személyek felé. Ezen felül szükségesnek tartanám azt felülvizsgálni, hogy a foglalkoztatási szakvélemény beszerzésével kapcsolatos költség ne az elkövetőt / közérdekű munkára kötelezett személyt terhelje, hanem ez a költség az állam terhén maradjon. Véleményem szerint akkor több esetben eljutnának közérdekű munkára azon személyek, akik ilyen büntetést kaptak, avagy a pénzbírságukat/helyszíni bírságukat szeretnék így megváltani. Az erre kötelezettek nagy része ugyanis nagyon nehéz anyagi körülmények között él, és ezen költség megfizetése számukra tényleg gondot okoz, valójában ez a valódi ok, ami miatt végül a munkakötelezettségüknek nem tudnak eleget tenni. Az elzárással kapcsolatban az a megállapításom, hogy annak végrehajtása pénzügyi szempontból nem rentábilis, hiszen a büntetés-végrehajtási intézeteknek az elzárás foganatosításával kapcsolatban jelentős költségeik keletkeznek. Ezen elzárásukat töltők munkát nem végeznek, hiszen többségük csak rövid idejű elzárását tölti, ezzel szemben élelmezésük és az intézmény fenntartásának költségei elég magasak.

Felhasznált irodalom és jogszabályok jegyzéke:

- 2012. évi C. törvény (Btk.)
- 2012. évi II. törvény (Szabs.tv.)
- 1/1975. (II.5.) KPM-BM együttes rendelet (KRESZ)
- 1988. évi I. törvény (Kkt.)
- 1999.évi LXIX. törvény (Sztv.)
- 1978. évi IV. törvény (régi Btk.)
- 1968. évi I. törvény
- 2007. évi CLXXV. törvény (Kkt. mód.)
- 410/2007. (XII. 29.) Korm. rendelet
- 60/2009.(V.28.) számú AB határozat
- 1878. évi V. tc.
- 63/2012. (IV. 2.) Korm. rendelet
- 22/2012. (IV.13.) BM rendelet
- 156/2009. (VII.29.) Korm. rendelet
- 30/2018. (VII.12.) önkormányzati rendelet
- Jacsó Judit-Sántha Ferenc: Általános büntetőjog
- Barabás G. – Barta A. – Bándi Gy. – Bencsik A. – Csáki-Hatalovics Gy. B. – Fábián A. – Forgács A. – Gerencsér B. Sz. – Gyurita R. – Hajasné Borsa D. – Hulkó G.: Közigazgatási jog – Fejezetek szakigazgatásaink köréből II. kötet, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest, 2013.
- Kincses I. – Kántás P.: A szabálysértési jog 1999. Közigazgatási és Jogi Könyvkiadó
- Jacsó Judit – Sántha Ferenc: Kiegészítések a Sztv. 2013. évi módosításaira tekintettel a Közigazgatási büntetőjog c. egyetemi jegyzethez
- dr. Vörös Viktor: Szabálysértés kontra szabályszegés (MABIE)
- Bisztriczki László, Kántás Péter: A szabálysértési törvény magyarázata HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2017
- dr. Fung Balázs: A „bagatell” büntetőjog, vagyis a szabálysértési jog gyakorlati problémái de lege lata és de lege ferenda (Büntetőjogi Szemle 2020. április)
- Cserép Attila- Fábián Adrián- Rózsás Eszter: Kommentár a szabálysértési törvényhez, Wolters Kluwer Kiadó 2014.
- Kocsis Vivien: A szabálysértési szankciók elméleti és gyakorlati kérdései, különös tekintettel a pénzbírságra (Miskolci Egyetem 2016.)